

AMERIKANSKI SLOVENEK

THE OLDEST
AND MOST
POPULAR
SLOVENIAN
NEWSPAPER
IN UNITED
STATES OF
AMERICA.

NAJSTAREJŠI
IN NAJBOLJ
PRILJUBLJEN
SLOVENSKI
LIST V
ZDRUŽENIH
DRŽAVAH
AMERIŠKIH.

PRVI SLOVENSKI LIST V 'AMERIKI

Geslo: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja do zmage!

GLASILO SLOV. KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU. — S. P. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGO. — ZAPADNE SLOV. ZVEZE V DENVER, COLO., IN SLOVENSKE ŽENSKÉ ZVEZE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

(Official Organ of four Slovenian organizations.)

CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 31. JULIJA. — THURSDAY, JULY 31, 1930.

LETNIK XXXIX.

ŠTEV. (No.) 148.

Ruska konkurenca na trgu. - Italijani utrjujejo Alpe.

ŽITO JE NAJVEČJE IN NAJUČINKOVITEJŠE OROŽJE
SOVJETSKE RUSIJE PROTI AMERIKI. — RUSIJA ŽE
IZVAŽA ŽITO, RUDE IN LES V ZDRUŽENE DRŽA-
VE. — VSE TO VZBUJA VELIKO POZORNOST.

New York, N. Y. — Rusija je prišla v stadij gospodarskega razvoja, v katerem bo v bližnji bodočnosti lahko vodila gigantno gospodarsko vojno proti vsemu ostalemu svetu. Tako izjavljajo vodilni strokovnjaki v New Yorku in v Londonu.

Vzrok je v tem. Rusija ima največje žitnice na svetu. Ruska zemlja je bogata na rudah in premogu. Sedanja sovjetska vlada vodi ves obrat na kolektivističnih načelih. Delavci so kakor vojaki mobilizirani in so prisiljeni da delajo za vlado. Vse kar dobijo je živež, obleko, glede drugega jih komunistični voditelji blufajo, češ, vse drugo je skupno vseh nas in vseh vas. Posledice so, da produkcija v Rusiji silno malo stane in na ta način sovjetska vlada izvažajo svoje produkte in iste prodajo po najnižjih konkurenčnih cenah. Kaj pa to pomeni za druge države, ki proizvajajo po starem načinu, lahko sodi vsak sam.

Poročila zadnjih dni omenjajo, da se v Zdržene države uvažajo iz Rusije mangan — rudo, katero prodajajo Rusi po \$26.00 tona, dočim stane produkcija iste v Zdr. državah nad \$34.00 brez vsakega dobička. Žito danes prodajajo Rusi od 35c naprej bušelja. Dočim se ameriški farmarji jezi- lo, ker ne dobe zanj več kot 75c. Isto je z lesom. Amerika se sicer lahko ogradi z visoko carino proti uvozu. Toda kaj pa svetovni trg? Kaj izven meja Zdr. državah, kamor se slednje izvažale za milijarde letno raznih produktov. Tu pa stoji veliko vprašanje.

Posledice se že hudo čutijo. Ameriški farmarji ne morejo prodati svojega žita, kar je dokaz, da zunanji svet neke drugje kupuje. Isto je z rudar- skimi podjetji v tej deželi, ki čez dalje manj obratujejo.

Ako bo sovjetska Rusija s svojimi gospodarskimi načrti uspešna, tedaj bo stari svet s kapitalističnimi gospodarskimi nazori postavljen pred veliko preizkušnjo. In ta preizkušnja je že skoro pred durmi.

STROJI JEMLJEJO DELAV- CEM KRUH

Winnipeg, Canada. — "Stroji, ki nadomeščajo človeško moč in ki opravljajo delo hitreje in ceneje, kakor človek, silovito učinkujejo na socialne razmere današnjih dni." tako je izjavil A. E. Parker, vodilni industrialist zapadne Kanade. V Kanadi, odkar so v rabi mo- dernih poljedelskih strojev, se potrebuje 25% manj farmerskih delavcev, kakor v preteklosti. In to se mnogo pozna. Kje naj najdejo kruha in zasluzka ti 25%? Na to vprašanje seveda Parker ni odgovoril. Toda raz- mere so take, da bodo mero- dajni krogi primorani odgovo- riti prej ali slej.

ŠIRITE AMER. SLOVENC!

NEZAUPNOST MED ITALIJO IN FRANCIJO

Obe državi utrjujejo mejo na
Alpah. — Politični begunci
prihajajo dnevno v Fran-
cijo.

Pariz, Francija. — Aktiv- nost, kakršna vlada sedaj na francosko-italijanski meji, ne kaže posebno razveseljivih znakov miru. Italija že leto dni utrjuje mejo preko Alp. Na krajih, ki so bili težkim tovo- rom pred letom popolnoma ne- dostopni, je najti sedaj ceste in pota, ki so jih zgradili Italijani s posebnimi nameni. Zadnje čase je Francija jela posve- čati tej italijanski aktivnosti preko meje več pozornosti in tudi ona utrjuje svojo mejo napram Italiji.

Francoski listi objavljajo ve- sti, da prihaja dnevno večje število političnih beguncev v Francijo. Fašistični režim silno preganja vse, kar ne trobi v rog italijanskih črnosrajčnikov. Sploh za vsakega, ki ni priznan kot prijatelj in zvest pristaš fa- šistov, ni obstanka v Italiji.

Odnosaji med Francozi in Italijani, ki gredo polagoma v ekstrem jasno kažejo, da se kuha in pripravlja spopad, ki se zna završiti še preje, nego se pričakuje.

ANGLEŠKI ZRAKOPLOV R-100 NA POTU V KANADO

London, Anglija. — Največ- ji in najhitrejši zrakoplov Zeppelinovega tipa, R-100 je včeraj ob 3. uri zjutraj odplul iz Anglije v Montreal, Kana- do, kamor je namenjen. Zrakop- lov ima na svojem krovu 44 ljudi in je zelo razkošno in u- dobno opremljen. Ako pojde posreči prispe v četrtek večer ali v petek zgodaj v jutru v Montreal. Pot, ki jo ima prevo- ziti meri 3242 milj.

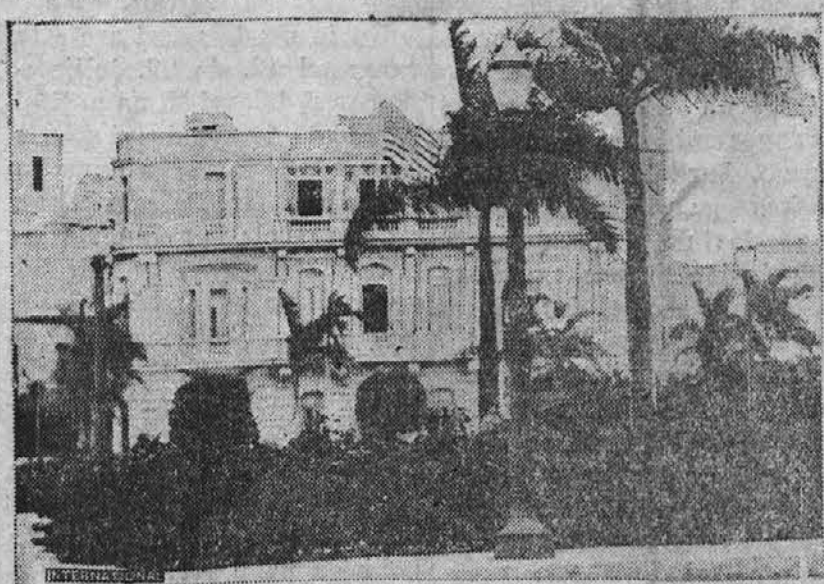
VLADA ZA DELAVCE

Regina, Sask. — Kakor dru- god, tako je tudi v Kanadi brezposelnost. Samo v provin- ciji Saskatchewan je 1000 lju- di brez dela. Delavski minister J. A. Merkley dela na to, da se za zimo poskrbi primerno delo za brezposelne. Tako je dolo- čeno, da bo vlada zaposlila po- zimi več sto delavcev, ki bodo odpirali nova pota skozi goz- dove in prerije. Posekani les se bo obdelal in porabil. Na ta način upa delavski minister, bo mnogo pomagano nezapo- slenim delavcem po zimi.

OLJNI VRELCI ZAŽGANI

Bukarešta, Rumunija. — Iz Misleje poročajo, da je nekdo zanetil v tamošnji okolici oljne vrelce. Lastniki trdijo, da so to naredili radikalci iz delavskih vrst, ker je družba odslovila te dni nad 600 delavcev od dela.

POSLANIŠKA PALAČA ZDRUŽENIH DRŽAV V HAVANI

Slika kaže palačo v Havani na Kubi, kjer je nastanjeno poslaništvo Združenih držav.

NEZADOVOLJ- NOST V ANGLIJI

Delavsko vlado kritizirajo ra- di brezposelnosti, kar pa ni njena krivda. — Je pač od- visna od relativne večine.

London, Anglija. — Ker an- gleška delavska vlada doslej še ni podvzela odločnih kora- kov za odpravo brezposelnosti v Angliji, katerih število še vedno narašča, raste v vr- stah vseh strokovnih organiza- cij očitno nezadovoljstvo proti delavski vladi. Do zad- nih časov so voditelji strokov- nih organizacij oproščali Mac- Donaldu, češ, saj ne more vse- ga na enkrat — bo že počasi. Ker pa brezposelnost še vedno narašča in vlada posvečuje po- zornost bolj drugim medna- rodnim vprašanjem kakor do- mačim, zlasti vprašanju brez- poselnosti, narašča že skrajna nezadovoljnost. Delavci odlo- čno in odprto pozivljajo vlado, da takoj nekaj stori za brezpo- selne. Tudi ako v parlamentu propade s svojimi načrti za odpravo brezposelnosti, naj vlada vstaja in gre na volitve in narod ji bo dal absolutno večino, da ne bo odvisna od re- lativne večine, katero od časa do časa zalagajo liberalci.

Da je v Angliji brezposel- nost ni krivda delavske vlade, pač pa sedanjih gospodarskih razmer, katere kontrolirajo ka- šlo te dni na stavko v tem me- stu. Vzrok, ker lastniki tvornic nečesto ugoditi zahtevam de- lavcev, da se uvede 40urno delo na teden in pa standardi- ziranja so se vršila cele štiri mesece med lastniki tovarn in zastopniki delavcev, ker de- lavci niso mogli dobiti od last- nikov nobenega pristanka na njih zahteve, so odšli na stav- ko.

SEDEMESET ODSOTKOV OD DAVKOV ZA VOJNE

London, Anglija. — Tukaj- šni mednarodni statistični ur- ad, ki se bavi z raznimi sta- tistikami, med drugimi navaja tudi statistiko, koliko danda- nes države potrebujejo za oboro- ževanje. Številke kažejo, da povprečno ena k drugi vse dr- žave na svetu potrebujejo 70 od- stotkov od davkov, ki jih prej- mejo od davkoplačevalcev za oboroževanje in vzdrževanje svojih armad in mornaric. Le ubogih 30 odst. gre za druge namene. Tako torej prelivanje krvi in pustošenje in splošno uničevanje je važnejše od dru- gih vprašanj na svetu. Pa pra- vi svet, da je civiliziran.

UPANJE NA JESEN

Antracitni operatorji tolažijo, da začne boljši obrat v jese- ni. — Ruski premog v Novi Angliji izpodriva ameriški premog.

Scranton, Pa. — Zastoj na polju antracitnega premoga v Pennsylvaniji še vedno traja. So premogokopi po tej okolici, ki niso obratovali v tem letu niti 30 celih dni. Kako so s tem prizadeti premogarji si lahko predstavljajo vsak.

Operatorji antracitnih pre- mogokopov so te dni izjavili predstavnikom unijskih lokal- lov iz okolice, da kaže v indu- striji antracita na bolje. Naro- čila se množe in ako bo obrat tako nadaljeval, tedaj je upa- ti, da že prihodnji mesec začne več premogokopov z obnovitvi- jo obrata.

Da je zapaziti malo boljše oživiljenje na polju antracitne- ga premoga, se pripisuje zaslu- ga novi carinski zaščiti. Iz ve- rodostojnih virov se trdi, da je jel ruski antracit že ogroziti ameriški premog. V zadnjem februarju se je uvozilo okrog 137.000 tonov ruskega trdega premoga v Novo Anglijo.

OBLAČILNI DELAVCI NA STAVKI

Baltimore, Md. — Okrog 3000 oblačilnih delavcev je od- šlo te dni na stavko v tem me- stu. Vzrok, ker lastniki tvornic nečesto ugoditi zahtevam de- lavcev, da se uvede 40urno delo na teden in pa standardi- ziranja so se vršila cele štiri mesece med lastniki tovarn in zastopniki delavcev, ker de- lavci niso mogli dobiti od last- nikov nobenega pristanka na njih zahteve, so odšli na stav- ko.

TORNADO NA BALKANU

Drinopolje, Turčija. — Iz- redno strahovit tornado je za- del tukajšno okolico. Rušil je cele vasi, ruval gozde in po- vzročil veliko razdejanje. Po- ročila omenjajo, da je tornado ubil 20 ljudi, ki jih zalotil na polju. Ubite je tudi dosti živi- ne in drobnice.

Podpirajte trgovce in obrtni- ke, ki oglašajo v Am. Slovincu!

KRIŽEM SVETA

— Lansing, Mich. — Tukaj- šna policija je zasledila izsi- ljevalca Samuela J. Meyers, ki je te dni pisal Richardu H. Scott, predsedniku Reo Motor Co. grozilno pismo ter zahte- val svoto '15 tisoč dolarjev, ali pa bo doletela Scotta smrt. Po- licija mu je nastavila past in se je vjel. Obsojen je na dveletno ječo.

— Chicago, Ill. — Zvezni a- gentje so včeraj zopet zapleni- li pošiljatev žganja iz Miami, Florida. V zaboji, ki je bil po- slan pod namišljenim blagom so našli 480 kvortov starega žganja. Dve osebi, ki sta prišla na postajo iskat zaboj sta bili aretirani.

— Karachi, India. — V zgor- nji Sindski pokrajini so te dni nastale silne poplave. Na tiso- če milj je poplavljenih in ljudstva beže na vse strani pred naraščajočo vodo. Samo v mestu Shikarpur je dospelo nad 15 tisoč beguncev. Pravi vest. Deževje, ki traja že več tednov je vzrok temu.

— Los Angeles, Calif. — V mestu Fresno je bil včeraj are- tiran Belgijec Eugene Reique, ki se je po Kaliforniji izdajal dalj časa za belgijskega prin- ca. Vzrok aretacije bo ponare- jevanje, omenja poročilo, s ka- terim se je namisljeni princ bavil po tej deželi.

— Miami, Texas. — Jesse Lee Washington, črnce, mori- lec, Mrs. H. Vaughan, katero je ubil na njeni farmi pred ne- kaj meseci blizu Shamrock, Tex. je bil včeraj obsojen na smrt na električnem stolu od tukajšne porote.

— Philadelphia, Pa. — Tu- kajšna ženska organizacija, ki deluje za reformacijo prohibi- cijske postavbe je indorsirala demokratskega kandidata za guvernerja države Pennsylv- anije, John M. Hemphill-a. Po- ročilo pravi, da se volilci v dr- žavi hudo nagibajo h mokrim kandidatom.

— New York, N. Y. — De- tektiv Thomas E. Hill je bil si- noči do smrti ustreljen pri za- sledovanju nekih osumljenih zločincev. Detektiv je skočil na vozeči auto, nakar ga je voznik ustrelil. Imel pa je še toliko prisotnosti duha, da je ustrelil nazaj na voznika in ustrelil ranil. Avtomobilist je bil nato prijet in zaprt.

— St. Louis, Mo. — "Mi se ne podamo," je odgovor St. Louisa Chicago, glede vzdrže- nje letanja. Da bi posekala re- kord bratov Hunter iz Chica- go, sta na vzdržnem letanju Dale Jackson in Forest O' Brine že teden dni. Do zmage imata še 386 ur.

— London, Anglija. — Na- rodna unija angleških železni- čarjev se pogaja za novo po- godbo z železniškimi družba- mi. Stara pogodba poteče pri- hodnjo jesen. Železničarji vključujejo v novo pogodbo zahtevo za minimalno plačo treh angleških funtov na te- den.

ŠIRITE AMER. SLOVENC!

Iz Jugoslavije.

POLICIJA RAZKRILA V BELGRADU VELIKO HAZAR-
NO IGRALNICO. — MSGR. PELEGRINETTI, PAPEŽEV
NUNCIJ, V SPLITU. — SUŠA. — SMRTNA KOSA IN
DRUGO PO DOMOVINI.

Razkrita hazardna igralnica v Belgradu.

Belgrajska policija je po- dolgem prizadevanju odkrila na Terazijah moderno oprem- ljeno igralnico, kjer se je ha- zardiralo za visoke vsote. Taj- na igralnica je obstojala že nad tri leta. Policija je že delj časa vedela za njo, ven- dar pa nikdar ni mogla zasa- čiti hazarderjev na delu, ker je bila igralnica nameščena v drugem nadstropju in oprem- ljena z najmodernejšimi elek- tričnimi alarmnimi napravami. Imela je tudi več tajnih izho- dov, tako da so igralci vsako- krat lahko pravočasno odnesli pete. Šele sedaj je policiji us- pelo, da je nepričakovano vdrla v prostore ter aretirala vse igralce in lastnika. Med a- retiranci je več uglednih Bel- grajčanov, pa tudi nekaj tuj- cev.

Papežev nuncij msgr. Pele- grinetti v Splitu.

V Split se je pripeljal s par- nikom iz Dubrovnika papežev nuncij msgr. Hermenegild Pe- legrinetti v spremstvu škofov Bonefatića, Kušića in Nyara- dja. Nuncij je šel najprej v cerkev sv. Duje, kjer je opravil kratko molitev in nato prisot- nim podelil blagoslov. Nuncij je ostal par dni v Splitu kot gost škofa dr. Bonefatića.

Gornja Sv. Kungota.

Strahovita suša vlada v tu- kajšnjem okraju in hribje so vsi rumeni, ker je trava vsa požgana. Ne bo koruze, ne krompirja, fižol je popolnoma uničen, otave ne bo, ker so ko- reninice vse požgane. Drugod je več ali manj povsod kak na- liv, pri nas pa gleda ljudstvo z grozo v prihodnost; itak naj- bolj uboga župnija v celi ško- fiji, postane sedaj pravcata beračija. Pšenica in žito je prazno klasje. Tisto malo sa- dja, kar je bilo še na drevesih je vse odpadlo radi suše. Sliv- in plavkice leže vse na tleh. V studencih ni več vode. Ubog; živina nima paše. Najstarejši ljudje ne pomnijo take suše, naši župniji.

Strela.

V Štepanji vasi je strela u- darila pred Kregarjevo go- stilno, kjer je vedril mesar Novljan. Strela ga je vrgla z voza in se je zavedel šele čez pol ure. Malo pred tem je uda- rila strela v Gasilni Dom in o- mamila posestnikovega sina Janeza Bajdo, ki je tam spravl- jal cevi, da je padel 8 metrov globoko. Morali so ga peljati v bolnišnico. Strela je med ne- vihto udarila tudi pred hišo pri Bajdovcu, kjer je preklala prag in šla v zemljo.

Nezgoda pismošoš.

Pred Balonovo gostilno na Pobrežju je prišel pod motor-

no kolo 25letni pismošoš. Av- gust Hrastnik. Dobil je težke poškodbe na vsem telesu. Pri- peljali so ga v bolnišnico.

Smrtna kosa.

V ljubljanski bolnici je umrl Josip Skrjanc, vlakovodja. — V Mariboru je umrla Katarina Auer, posestnikova hčerka, stara 23 let. — Umrl je v mari- borski bolnišnici Mihael Jor- dan, dimnikarski mojster, star 57 let. — V Starem Trgu je umrla Marjeta Kočvar, babi- ca, stara 74 let. — V Maribo- ru je umrl Franc Krigauss, čev- ljarski mojster, star 84 let.

Šmarje pod Ljubljano.

Letina splošno še dovolj do- bro kaže, če bi ne bilo toče, ki je nekatere dele fare močno oškodovala. Seno je bilo letos spravljeno v zelo ugodnem vremenu. Sadija pa ne bo sko- ro nič.

Tragedija starke.

Na ograjenem prostoru pi- vovarne na Ilici v Zagrebu je neznano kako prišla pod lo- komotivo neznana stara ženica. Vlakovodja je poskušal stroj ustaviti, kar se mu pa ni po- srečilo. Starko je povozilo.

Duhovniške vesti.

Za upravitelja dekanije Ma- ribor levi breg je imenovan stolni kanonik Franc Časl; za upravitelja stolne in mestne župnije pa stolni vikar Vinko Munda.

Gostilna zgorela.

V Brodu je zgorela velika gostilna "Velebit". Požar je nastal iz neznanih vzrokov. Škoda znaša 640.000 Din.

Oblak se utrgal nad Karlov- cem.

Naliv je napravil mnogo škode po mestnih parkih; pa- dala je tudi debela toča. Na mestnih ulicah je nastala za nekaj časa celo mala povode- nje. Vihar je pobil mnogo oken. V okolici je uničena vsa koruza in vinogradi.

Redka starost.

Najstarejši slovenjebistriški meščan, 92letni gostilničar Iv. Krivec na Tržaški cesti, je umrl.

Sv. Mihael nad Laškem.

Centrala Krekovih družin je organizirala v nedeljo, 6. juli- ja, tabor Krekove prosvete na hribu Sv. Mihaela nad Laškem. Tabor je po poročilih krasno uspel. Ob 9. uri je bila sveta maša, med katero je pel me- šani zbor pevcev iz Hrastnika. V krasnih govorih so govorni- ki navduševali udeležence za verski prepoved. Hrastniški pevci so po končanih govorih zapeli še lepe narodne pesmi. Ljudje so se zadovoljni razšli na svoje domove.

AMERIKANSKI SLOVENEK

[Krv] in najstarejši slovenski

list v Ameriki.

Ustanovljen leta 1891.

Izšaja vsak dan razen nedelj, ponedeljnikov in dnevor po praznikih.

Izšaja in tisk

EDINOST PUBLISHING CO.

Naslov uredništva in uprave:

1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.

Telefon: CANAL 0099

Published by:

EDINOST PUBLISHING CO.

Address of publication office:

1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.

Phone: CANAL 0099

Entered as second class matter November 10, 1925, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

J. M. Trunk:

Čudna svoboda in pravica

Marsikako dobro pojmovanje je prišlo iz Amerike. Kaka globoka filozofija ni nikoli bila last in posebnost Amerikanca, ampak neka praktična stran mu je posebna in lastna. Morda ga je privela ravno ta praktična narava, da je končno le nekaj naredil, kar bi na sebi delalo čast največjemu modrišanu.

Praktična stran. Pravimo in govorimo tudi o "brihtni glavici," ko je nekaj v glavi, pa ni prišlo to v glavo po kakem globokem studiranju. Ni dvoma, da so Amerikanci brihtne, jasne glave v marsičem. Oni sami govorijo radi o nekem "common sense", kar je v bistvu isto z brihtno glavjo.

Ali zamore praktična stran voditi varno skozi vse nevarnosti pravičnega pojmovanja in umevanja raznih panog v življenju?

Smelo lahko trdim, da ne, ker praktičnost sama lahko podleže neki napačni praktičnosti. Za pravilno pojmovanje življenja je treba temeljitega in trdnega filozofičnega znanja življenja, da ostane pokoncu v vseh okoliščinah in ne podleže, ako se vsaj na zunanji prikaže kaka navidezno zelo — praktična stran.

Poglejmo malo bolj konkreten slučaj.

Naravna pravica vsakega človeka je, da se združi s sorodniki v medsebojno podporo in obrambo. To velja v prvi vrsti, dasi v bistvu enako za vse, za slabše sloje, in med te spada delavec. Pravica je tu. Način združenja pa naleti mnogokrat na velike težkoče celo pod najboljšimi razmerami. Sila kole lomi, pravi slovenski pregovor. Ker pravega in pravičnega združenja mnogokje ni bilo radi razmer, je sila rodila pogodbe, katere so znane pod označbo "yellow dog contracts". Delodajalec in delavec ali tudi cela skupina delavcev se pogodita, in nastane pogodba. Ker pa je delavec naredil pogodbo pod vtisom razmer in sile, ne pa po kakih pravičnih delavski ali stanovski organizaciji, je bil prizadet pri svoji naravni pravici. Odtod ime za take "pogodbe", ki pove doli, in papež Leon XIII. je o takih pogodbah jasno izrekel, da niso nobene pogodbe, ker postane delavec "žrtev prevare in krivice".

Praktičen pa je Amerikanec. Ker je po sili prišel do takih pogodb, se je začel sklicevati na — svetost pogodbe, kar je na sebi pravilno, in razume se za takega Amerikanca še bolj — praktično, ko se hoče na ta način izmuzniti pravični pogodbi, katera zaščiti delavcu naravno pravico. Takoj se vidi, da praktičnost morda lahko marsikaj doseže, ampak pravica postane revica.

Krivičnej pa krivičnosti ne more prav uživati. Krivico priznati, to je pogostoma silno težko, ko gre za osebne interese. Ti interesi privedejo krivičnega celo do drugega krivičnega koraka, in predrzen bo postal ter se skliceval celo na — zakon.

Tako se je pretirala cela zadeva pred senat, najvišje zakonodajstvo. Tu se je prikazala vsa mizerija neke praktičnosti, ki se ravna pač po praktičnosti, nikakor pa ne po pravici, ker se ne drži neizprosne filozofičnega pojmovanja.

Senat je razpravljal o Shipsteadovem predlogu proti inžunškom (Shipstead Anti-Injunction Bill) in senator Steiwer je podal večinsko poročilo.

S tem se prične vsa mizerija našega mizernega senata. Bistvo je: vsak Amerikanec ima pravico, da se ga prevari, in Najvišje Sodišče bo to pravico zaščitilo!

Senat milostno prizna, da je ta yellow dog contract škodljiv nam vsem — "detestful to us all," ampak federalna ustava ne more zaščititi delavca, ker ne more prepovedati federalnim sodiščem, da ne izdajajo inžunškov v obrambo teh pogodb. In senat svojo razsodbo še utemeljuje, dasi na silno

The First and the Oldest Slovenian Newspaper in America.

Established 1891.

Issued daily, except Sunday, Monday and the day after holidays.

Published by:

EDINOST PUBLISHING CO.

Address of publication office:

1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.

Phone: CANAL 0099

Published by:

EDINOST PUBLISHING CO.

Address of publication office:

1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.

Phone: CANAL 0099

Entered as second class matter November 10, 1925, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

J. M. Trunk:

mizeren način, ko pač ne gleda na pravico, temveč na ameriškansko praktičnost. Pravi: "Ustavna pravica do takih pogodb obsega tako pravico svobode, kakor pravico lastnine." Dalje senat še doda, da je Najvišje Sodišče v treh slučajih izreklo enako naziranje.

Je tako. Ampak žal, da je tako, ko se sodišče ni oziralo na ustavo in na duha ustave, katera zajamčuje naravno pravico.

Ako se pod takimi razmerami in pri takem pojmovanju še govori o "pravici in lastnini", to toliko pomeni, kakor bi kdo rekel, da ima vsakdo svobodno pravico, da se ga umori, ali svobodo lastnine, da ga razje rak.

V enem le senat zadene, ko priporoča državam, da ščiti delavca, ampak mnoge države ga ne ščitijo, in na noben način ga ne ščiti za to poklicana vlada.

BARAGOVA PROSLAVA

MARQUETTE - CALUMET

Calumet, Mich.

Vedno bližje so veliki dnevi. Na Calumetu preveva vsa srečna misel: Baraga. Vsi se trudijo po svojih močeh. Pripravljeni odbor tuhta in tuhta in vedno kaj novega popruntja. Pomožni odbori hočejo drug drugega prekositi. Ženske imajo neke skrivne načrte, ker hočejo biti zadnji teden pred proslavo proste. Cerkev svetega Jožefa bo kakor škaflija, dvorana bo že 10 dni prej zbirala. Mnoge žene si šivajo narodno nošo. Mrs. Joseph Koejan bi rada, da bi bile ob proslavi vse calumetčanke "bele" Kranjce.

Veliko se trudi naš slovenski bogoslovec Mr. Frank Scherlinger. Vedno sedi pri pisalnem stroju in piše ter tipka — včasih pozno v noč, kakor Baraga. Skoro vsaki dan beremo kaj izpod njegovega peresa v calumetskimi in marquetteških angleških časopisih. Čast in priznanje: naš ideal Frank Scherlinger bo imel velike zasluge za Baragovo proslavo. Reči moram: on je moja desna roka.

Calumetčani so tudi pevci. Kakih 30 jih pride vsaki teden trikrat v cerkevno dvorano k vjam. Priznati moram, da sem zadovoljen in da bo pevski zbor slovenski fari sv. Joževa v velik kredit. Precej težka Sattnerjeva masa gre kakor po orgeljah. Na Marquette se bomo peljali z busom. Vse pevke bodo oblečene v slovensko narodno nošo.

Za proslavo Baragove 100 letnice dela ves Calumet brez razlike narodnosti. Težko bi bilo kje najti toliko vzajemnosti in umevanja za skupno stvar, kakor na Calumetu. Vsi župniki: irski, francoski, hrvaški in italijanski bodo opustili 10. avgusta pozno službo božjo, ali bodo opravili bolj zgodaj. Ob 10. uri bodo vsi duhovniki navzoči pri službi božji v slovenski cerkvi. Po drugih farah ravno tako agitirajo in organizirajo za proslavo kakor mi Slovenci. Drugi narodi nas nekako zavidajo za tako velikega moža kakor je Baraga. Tudi drugoverci se zanimajo za Barago, ki je pred 100 leti

Zimmerman iz Hubbell, Mich; francosko Rev. Paquet iz Calumeta. Seveda moram pripomniti, da bo francoski, nemški in italijanski govor čisto kratek. Zastopane bodo vse te narodnosti na proslavi. Govoril bo tudi Mr. Anton Grdina glavni predsednik KSKJ.

Vidite, program bo zanimiv. Kar začnite vezati culice, da bote prišli na Baragovo proslavo od blizu in daleč. Pot iz Calumeta na Eagle Harbor je prekrasna: skozi po zelenih gozdovih mimo gora in pečin. Eagle Harbor leži ob jezeru Superior, na katerega je prediven, očarajoč pogled. Pridite in pogledajte!

P. Odilo, O.F.M.

KAKO SEM PREBIL MOJE POČITNICE

Detroit, Mich.

Ko je Ford zaprl svoje tovarne od 12. do 28. julija so skoro vsi delavci šli na počitnice. Eni na farme, drugi na svoj rojstni kraj k svojim domačim ali prijateljem. Pa sem še sam sebe vprašal: no Janez, kaj boš pa ti napravil? Ali boš vedno doma peč stražil? Saj je Bog dal tudi tebi svobodo, da se malo razveseliš. Rečeno sklenjeno. Samo kam naj jo mahnem. Moj "sofer" pravi, pojdi na Calumet, Mich. Tam sem bil rojen in tam imam tudi največ zancev. Moja boljša polovica pa pravi: V Milwaukee pojdi, tam imam veliko zancev. Na Calumetu sem bila dolga leta in vem, kako je tam. V Milwaukee pa še nisem bila.

Moral sem biti sedaj za posredovalec med soferjem in mojim ženo, kam, da se naj odpravim. Ne bi se rad zameril na nobeno stran. Pa sem jo stihl tako, da bomo slamec vlekli. Kateri potegne daljšo, njegova obvelja. Kakor so pa žene prefrigate in prekanjene pri vsaki stvari, tako je bilo tudi tukaj. Ona je pazila, katera slamec je bila daljša, in na ta način zmaga.

Dne 15. julija smo se podali na pot, še predno je solnce k moči prišlo. Naša Lizi je pa šla, kar po 50, do 60 milj na uro. Do 10. ure dopoldan smo že prišli do zaželenega cilja prve postaje, do Allegan, Mich. Kjer stanuje Mrs. Math Spreitzer, moja sestra na farmi, kakih 30 milj od Kalamazoo. Vsi so bili zdravi in veseli, da so nam s vsemi potrebnimi poskrbami in da smo tam prenočevali, menda ni treba posebej omenjati. Zato se pa tudi prav lepo za vse te dobrote zahvalimo. Tukaj ni drugih Slovencev, kakor ona. — Drugo jutro je Lizi spet jadrjala, ko smo jo dobro spopojili. Peljali smo se pa čez Paw-Paw, tam kjer raste zlata kapljica, ki letos posebno dobro obeta. V tem mestu je tudi kakega pol ducaata Slovencev, ki so se sem izselili iz Calumeta. Pot je jako prijetna, ker drži vedno ob Michiganem jezeru. V Chicago smo prišli dne 16. julija ravno

o poldne. Tam je strašanska gnječa avtomobilov. Dve uri smo vozili, predno smo prišli skozi mesto. Najbolj so me zanimali ljudje, ki so se kopali v michiganskem jezeru. Več jih je bilo, kakor rib, ker je bil jako vroč dan. Rad bi obiskal tiskarno Amer. Slovencev, pa sem se bal da pot zgrešim. Do našega cilja smo imeli še celih 85 milj. Pot nas je peljala skozi Waukegan, kjer se bo meseca avgusta vršila konvencija K. S. K. J. kamor bom prišel tudi jaz čez par tednov. Od Waukegana do Milwaukee, je samo še 45 milj. Srečno smo pršli še to zadnjo pot in se zdravi in brez nezgod pripeljali v mesto. Najprej sem šel k prijatelju, Mr. A. Muhichu, ki se nisva videla že 11 let. Vse je zdravo in veselo in sem bil prav dobrodošel. Prva moja želja drugače dne je seveda bila, da obiščem vse moje prijatelje in znance ki se nismo videli že toliko let. Tako je tudi bilo. Našel sem vse zdrave, veselo in zadovoljne ter bil povsem prijateljsko postrežen. — Vsem skupaj se na tem mestu kar najlepše in najprijetnejše zahvalim. Posebno se pa še zahvalim za tako nepričakovano lep skoro bi rekel "Party", ki so ga priredili meni in moji soprogi ob odhodu, ker je ravno poteklo 30 let, najine poroke. — Prav lepo se zahvaljujem č. g. Rev. L. Gladeku, za lepe besede, ki so bile pomenljive in važne, katere ste govorili, ko sem bil med vami.

Blizal se je čas odhoda. Zadan ko se odpravimo smo doleteli pondeljek. Na veliko priogovarjanje Muhicheve družine, smo se podaljšali naše počitnice za en dan. Domenili smo se namreč, da pojdemo na božjo pot na "Holy Hill", nekako 35 milj oddaljeno od Milwaukee. Nekoliko pred poldnevom smo že bili tam z dvema avtomobila. Kakor hitro smo prišli do tja, smo si najprej naše želodce nekoliko podprli, ker s praznim želodcem ni nič kaj prijetno v hrib maharati, kar so Muhicheva mati že doma vedeli in vse potrebno s seboj prinesli. Ko se odpravimo, se odpravimo proti vrhu. Pot do vrha je zelo strma in zavita. Ob poti je 14 postaj križevga pota, ki se začneja takoj ob vnožju. Vsaka postaja je kakor umetno izdelana votlina, ki ni v pravem pomenu sezidana, ampak sestavljena iz neke posebne vrste kamenja. V tej votlini je iz kamena izklesana podoba, ki predstavlja postaje križevga pota. Vsi ti kipi so lepo delo, ki ga je napravil nekdo iz Milwaukee. Na vrhu hriba je velika cerkev zidana z opeko, ki ima dva zvonika. V enem so trije zvonovi. Na nje smo še potrkavali, moja malenkost in Rev. L. Gladek. Raz tega stolpa se vidi milje in milje daleč, kar je nekaj lepega. Cerkev je dozidana, le oltarjev še nima. Romarji prihajajo tja celo leto, a največ jih pride za La-

bor day. Priporočam vsem našim rojakom, da kadar obiščejo Milwaukee, naj ne pozabijo iti na Holy Hill k Materi božji na božjo pot. To je nekaj, kar še dragi rojaki niste videli. Povem vam, da ne bo nobenemu žal, ako bo to šel obiskat in pogledat.

John Gosenca.

VELIKI PIKNIK "LILIJ" V MILWAUKEE

Milwaukee, Wis.

Vroči poletni dnevi nas danes večkrat primorajo iskati si hladnejših prostorov, t. j. izven mesta v prosti naravi. Prav sedaj pa imamo tudi dovolj prilike za to. Pikniki namreč se vršijo v tolikem številu, da človek skoro ne ve, kako urediti si program, da ja ne bi kje kaj prijetnega zamudil. Dne 3. avgusta namerava društvo "Lilija" prirediti zopet svoj navadni poletni izlet na znano Gazvodovo farmo, kjer se, kakor znano, prav vselej o tej priliki lepo prijateljsko zabavamo.

Da se društvo Lilija prav sedaj reorganizira, je to vsakomur povsem dobro znano. Članstvo je seveda prav pridno na delu za pridobivanje novih kandidatov (tinj), za kar jim seveda gre vse priznanje in čast. Ako bo šlo tako naprej, bomo kmalu dosegli zaželeno število članstva. V posebnost čast in ponos si smele šteje vsakdo biti član(ica) tega vzornega in naprednega društva. Posebno priznanje pa se mora v resnici dati modre in v previdnem vodstvu te organizacije, ki se tako lepo, da, moram reči, složno in bratsko razvija, kakor malokatera druga.

Zatorej, cenjeni bratje in sestre, podvzajmo se na omenjeni dan našega sestanka, ko se snidem z mnogimi našimi prijatelji na omenjenem prostoru ter pridobimo vsak vsaj en par novih kandidatov (tinj) ter s tem pridno delujemo za povzdigo in napredek ter številni naraščaj naše dične podpore zveze "Lilija".

Priporočam tudi vsem onim zavednim rojakom in rojakinjam, ki imajo pravkar dosegle in dozele sinove in hčere, da jih pripeljejo k društvu, ki je zanje kot mladino najprijetnejše. Če ime "Lilija" samo tvori neki dostojanstveni ugled in ponos poleg vseh doblj in ugodnosti, ki jih je deležen vsak član(ica) v slučaju bolezni in smrti.

Končne se tudi obrnem na vsa ostala podporna in kulturna društva v Milwaukee in okolici, da nas v kar največ o bilnem številu posetijo na omenjeni dan, za kar se vam že vnaprej nejevrneje zahvaljujem ter obenem zagotavljam našo naklonjenost ob enaki priliki.

Zabave in razvedrila bo dosti za vse. Tudi plesateljini bo ustrezno.

Bratski pozdrav in na svidenje vam kliče

J. Stariha, tajnik.

OBISK

pri indijanskem misijonarju, Rev. Romanu Homarju, O.S.B.

Baragova stoletnica vzbuja zanimanje še za druge slovenske misijonarje med Indijanci. Včasih jih je bila cela vrsta, danes sta samo še dva: Rev. Simon Lampe, O.S.B., in Rev. Roman Homar, O.S.B. Pri drugem smo bili na obisku pretekli teden. Četvorica nas je bila: Rev. M. Stukel z Virginije, Minn., Rev. John Trobec, St. Stephen, Minn., Rev. J. J. Oman, Cleveland, O., in moja malenkost.

Zgodaj zjutraj smo odrinili iz Fr. Trobecevega "Boršta" pri Sv. Stefanu in jo udarili na sever. Okoli 200 milj je bilo treba premeriti, preden smo zagledali stolp samotne lesene cerkve v Mohnomen, Minn. gleškem jeziku.

Vse naokrog so dosti dobro obdelane farme, naselbine pa nič daleč naokoli. Ko smo se previdno bližali cerkvi, zagledamo širokoplečega moža z dolgo pipo v ustih in z ogromnim klobukom na glavi, kako suče mogočno koso ob plotu. To je on, konstatira Fr. Trobec. Sofer pritisne na "horn" in kosec pogleda kvišku. Zamahne s koso v pozdrav in se dela, kot bi hotel še dalje kolesiti. Ko pa naš avtomobil obstane na nekem mestu, ki po prepričanju gospodarjevem ni bil določen za parkanje, se gospod kosec prične kregati na ves glas, maha z rokama in s koso in se nam prične bližati, kazaje prostor za parkanje. Naš sofer uboga in požene pa tisto mesto. Kmalu je bil hudi mož pri nas in je že stresal svojo nejevoljo, seveda v angleškem jeziku.

"Dober dan, hudi gospod!" je nagovoril Fr. Trobec. — Takrat je šele pogledal, kdo smo in ko je enega ali drugega spoznal, se je začudil: Tristo pečenih, kje ste se pa vzeli? Potem smo šli z njim v hišo in smo se naredili doma. Z velikim zanimanjem smo ogledovali zdaj misijonarja, zdaj njegovo puščajniško bivališče. Misijonar je postal silno zgovoren in je kazal veliko veselje nad nepričakovanim obiskom. Mnogo nam je povedal iz svojega življenja in se od časa do časa krepko postavil v "habt acht", se junakost potikal na medvedje prsi in ponosno izjavil: 66 let sem star, pa sem še tako hrust! Sam sem, čisto sam, pa imam vedno dosti dela. Sedaj sem mislil malo potelovaditi s koso v roki, na pa ste me zmotili, potepuhi! Permej, tristo! Tako živimo

pri nas! Sveta samotna! Indijanci, ha! To so sedaj vse drugi tiči kot nekdanj. Hiperkulturni! Prmej tristo! Oprostite, kleti se tudi znam, ha, ha! Vedno po slovensko kolnem, prmej tristo! Tako je klel tudi misijonar Pire, pravijo Indijanci. Ha, ha! Po indijansko se sploh kleti ne da, ker ni nobene take besede v njihovem jeziku. Zato je treba kar po kranjsko, prmej tristo! Saj bi tudi več slovensko ne znal, menda, če bi ne klel in "Ave Marije" ne bra! Ha, ha, ali veste sedaj, kakšen je indijanski misijonar iz Podrhuške pri Kanjiku?

Tako in podobno nas je zabaval in se spet potrkaval na prsi. Vmes nam je kazal veliko sliko škofa Barage in lepo zbirko indijanskih knjig. En indijanski molitvenik, ki ga je spisal Baraga, nas je zlasti

zanimal. Poznalo se mu je, da ga je morala zadeti posebna usoda. In res smo zvedeli, da se je nekoč s svojim tedanjim lastnikom, misijonarjem Pircem, prekučnil v vodo, ko sta hotela v lahkem čolnu preko reke. Indijanci so oba rešili in tako molitvenik še živi, g. Pire pa že dolgo ne več. Ta molitvenik in še nekaj drugih in en Baragov rožni venec sem jaz odnesel, da bom pokazal na Baragovi razstavi na Calumetu.

In spet nam je govoril Rev. Homar: Ja, Baraga! Če on ni bil svetnik, potem ni bil nihče! Tudi jaz bi rad v Marquette, pa ne bo nič. Ne morem. Je pač tako. Bil pa sem v St. Paulu na obisku pri bolnem Fr. Bajcu. Zelo je bolan, siromak. Memento, gospodje! Ja, Baraga! Ze pred 40 leti sem začel nabirati vse knjige v Odjibve

in dijanskem narečju katoliške kakor tudi episkopalne in več drugoverških. Posrečilo se mi je, da imam sedaj najpopolnejšo zbirko knjig v Algonquini "linguistic stock". Med njimi, pogledajte, je najstarejši Baragov molitvenik in Epistolarni, strani 211. Tiskal Joseph Blasnik, Laibach, Ilirije, Avstrie. Druga Baragova knjiga je bila tiskana v Parizu, ena v Detroitu, zopet druga v Cincinnati itd. Škof Baraga sam je rabil štiri različne pravopise ali ortografije. Imam pa tudi knjige od francoskih jezuitov. Moje indijanske knjige so v 18 različnih ortografijah. Vsak avtor je pisal po svoji. Vse te knjige so sedaj "out of print", razen "Gijigong Ababikaigan", kar pomeni "Ključ do nebes". Ta-le rožni venec mi je dala pred svojo smrtjo stara Indijanka, Mrs.

Angeline Default, ki sem jo pred 30 leti pokopal v Ball Club Lake, Minn. Prejela ga je bila od škofa Barage. Prepričan sem namreč, da Indijanci živijo v Michiganu, kjer je deloval Baraga. Ti-le kraji so bili takrat naseljeni. Pozneje je pa vlada vzela ves Michigan zase. Indijance pa preselila sem gorj. Imena Baraga Indijanci niso znali prav izgovoriti. Rekli so mu "Bar-naga", ker črke "r" nimajo v svojem jeziku. Manjkajo jim tudi f, l, h in u.

V dobrih 20 letih ne bo več treba rabiti Odjibve ali Cipeva jezika v Minnesoti. Ze sedaj ga jaz prav malokedar gerbim. Stari umirajo, mlada generacija govori le angleščino. Prvih 20 let sem pa rabil le indijansko. Naučil sem se pa tega jezika pred 42 leti. Ja, (Dalje na 5. strani.)

SOCIALNA BODOČNOST

V indskem osvobodilnem gibanju je eden najinteresantnejših pojavov Gandijeva zahteva, naj se indski narod povrne nazaj k domači preprostosti in naj ne kupuje več dragih tovarniških tekstilnih izdelkov, ki jih uvažava v deželo Anglija. Indci naj zopet uporabljajo preprosto blago, ki ga njihove žene in dekleta doma izdelujejo. Gandi seveda je hotel zadelati v prvi vrsti angleški kapitalizem in imperializem v Indiji, vendar je svojo protitekstilno propagando — ki jo je pozneje raztegnil tudi na uvoz alkohola — motiviral z verskimi in moralnimi nagibi. Mnogi so se njegovi propagandi smejali, predvsem Angleži sami, — a je njihova izvozna bilanca tekstilij morala z grenkobo ugotoviti, da so v šestih mesecih letos za 24 odstotkov manj uvozili v Indijo kot prejšnja leta. Toraj Gandijeva propaganda ni bila čisto brezuspešna. Mnogi Indci so se pričeli posluževati opuščajočega domačega tkalstva in nič več ne kupujejo dragih tkanin. Gandi tudi sicer pridiguje povratek k prirostemu, naravnemu življenju, čemur sam daje najljepši zgled. Kakor hitro bodo pričeli Indci bolj preprosto naravno živeti, tem manj bodo rabili onih izdelkov, ki jih fabricira angleška veleindustrija.

Včasih je veljalo pravilo: Ex oriente lux! Luč prihaja od vzhoda. Vemo, da je človeštvo najbolj vzvišene religije sprejelo od vzhoda. Ali je mogoče, da bi veljalo isto pravilo tudi za gospodarstvo in da Evropa pod vplivom velikih moralnih osebnosti vzhoda najde izhod iz sedanjega kapitalističnega gospodarstva, ki jo zaslužuje in ponižuje?

Za najboljšega poznavalca evropskega kapitalizma velja v znanstvenem svetu še vedno dr. Werner Sombart. Po njegovi sodbi je evropski kapitalizem vrhunec že dosegel. To, kar imamo pred našimi očmi, je le še zapozneli kapitalizem, ki pa se bo tudi moral umakniti slej ko prej drugemu gospodarski strukturi. Nekdanje modropolno stališče evropskega kapitalizma in z njim združena trgovina in industrija je propadla v svetovni vojni. Prišla je rumena in celo črna konkurenca, da o Ameriki sploh ne govorimo. Japonska razpolaga z visoko razvito težko industrijo, prav tako južna Afrika. Dežele, ki so preje izvažale surovine, da so iz Evrope dobivale industrijske izdelke, tega poslej ne delajo več, ker predelavo surovin lahko izvrše doma ali pa jih izvažajo v bližnje kraje kot je Evropa. To je mnogo ceneje, ker so prihranjeni eksportni stroški, zraven pa še dobi domače prebivalstvo zaslužek.

Evropska veleindustrija torej slabo kupuje. Nele, da se je poslabšala trgovina z ostalimi kontinenti, tudi v Evropi sami se opaža, da se skušajo vse po vojni zaostale države gospodarsko osamosvojiti od držav starega kapitalizma, predvsem Nemčije in Anglije. Nemška in angleška industrija raditega zastajata. Zato je v teh državah tudi največ brezposelnega delavstva. Polagoma pa prihajajo tudi druge industrijske države na vrsto. Kapitalistična veleprodukcija se drži največ le še z reklamo. Ona namreč ne proizvaja samo preveč, ampak proizvaja tudi zelo mnogo čisto brezkoristnih predmetov. Da jih more spraviti v denar, je treba pri ljudeh ustvariti umetne potrebe. In to opravi reklama, ki hipnotizira mase, vara kupovalce in zlasti v ženskem svetu ustvarja nove, čisto umetne potrebe. Vzemimo n. pr. samo žensko modo, ki se večkrat na leto menja in ki ji skuša tudi že moška moda spoštljivo slediti. Vse to hitro menjavanje mode, ki se s suvereno reklamo vsili občinstvu, seveda zelo podraža življenje, a omogoča kapitalistični veleindustriji existenco.

Kapitalizem bi bil zadet v jedro, kakor hitro bi se ljudje povrnil k bolj naravnemu, preprostemu življenju in k naravnemu gospodarstvu. Zdi se, da se je razvoj v tej smeri že začel. Kmet, ki ne najde več zaslужka v tovarni, se mora hočeš nočeš zopet povrnuti k domači zemlji. K zemlji pa se povrača tudi delavec in meščan. V zelo razvitih industrijskih krajih, kakor so Porenje, Belgija in Anglija opazujemo, da večina delavstva in dober del meščanstva, — vsaj uradništva — ne stanuje več v mestu ampak na deželi. Zunaj mesta ima hišico in vrt, ki ga obdeluje. Velemesta, ki jih je skupaj nagromadil kapitalizem, so odigrala svojo vlogo. Repot in smrad, ki vlada v velikih mestih, delata ljudem življenje za stalno nezno. Tehnična sredstva omogočajo uradniku in delavcu, da za mal denar hitro doseže mestna centra, kjer so tovarne in uradi. Radio napravlja podeželsko življenje in tudi kulturno ravno tako prijetno, kakor mestno, poleg tega pa dežela bolj ohranja družinsko življenje. Zasebno kapitalističnemu podjetju vedno bolj konkurirajo občinska, državna, strokovna in zadržna podjetja. To je drug znak razpadajočega individualističnega gospodarstva. Dogma, da je skupno gospodarstvo nemogoče, pač ne more za vse čase veljati. Saj se še živijo dajo zdresirati in vzgojiti. Imamo pa zglede, da je pedagogika organizacije že marsikje rodila prav lepe uspehe. Gotovo bo poleg zasebnega gospodarstva kolektivno, skupno gospodarstvo v večji ali manjši meri — najznačilnejši gospodarski pojav bodočnosti.

Človek je gospodar zemlje in narave in si je pričel osvajati tudi ozračje. Preostane mu še velika, najtežja naloga, da obvlada tudi samega sebe. Samo tehnični napredek človeka ne more osrečiti. V tehnično visoko razvitih pokrajinah ljudje niso bolj srečni, kakor v industrijsko zaostalih. Hrepenenje po boljšem življenju, po bogastvu, razkošju, je morda še večje, kot med nekulturnimi narodi. Moderni človek mora torej omejiti svoje želje in svoje izdatke. Če bo zmanjšal nepotrebni konzum, bo ugonobil kapitalizem, ki ga danes za-

CHICAŽANI V VROČIH JULIJSKIH DNEH

Ljudsko kopališče v Michigan jerezu, v Chicagi na Oak Street, kamor se hodijo Chicazani hladiti v jezero v vročih dneh.

KAJ SE SLIŠI PO SVETU?

KRSTA ŠT. 139

Po dolgem času so na Dunaju zopet enkrat odprli kapucinsko grobnico, da bi položili vanjo mrtvega Habsburžana. Bila je to krsta št. 139. Prva, ki sta bila tu pokopana, sta bila cesar Matija, ki je v začetku 17. stoletja določil to počivališče za svojo družino, in njegova soproga, cesarica Ana. Skromne in dragocene krste stoji tu. Najdragocenejši sarkofag, ki ga je Marija Terezija naročila 26 let pred svojo smrtjo zase in za svojega soproga. Tudi daleč od domovine umrli Habsburžani leže tu, kakor cesar Maksimilijan Mehški, ki je bil ustreljen v Queretaro. Truplo zadnjega cesarja Karla še manjka. Sedaj umrli nadvojvoda Rainer Karl je živel v zelo skromnih razmerah in se je preživljal z zastopstvom avtomobilov in motornih koles. Pretresujoča je ceremonija, ki se je vršila tudi ob tej priliki: Za zaprtimi vrati v grobnico stoji kapucinski gvardijan in vpraša, kdo želi vstop; odgovor: "Nadvojvoda Karel Avstrijski." "Tega ne poznam," zadoni iz grobnice, ki ostane zaprta. To se ponovi še enkrat. Šele, ko se na tretje vprašanje glasi odgovor: "Tu išče ubog grešnik poti do zadnjega počivališča," se vrata odpro in krsto nesejo dalje.

"DRUGIH TISOČ..."

Iz Milana poročajo: K tukajšnjemu trgovcu z zamaški je prišel neki gospod in si dal predložiti vzorce zamaškov za lekarniške stekleniče. Po daljših pogajanjih o ceni se je gospod odločil za 1500 komadov zamaškov najmanjše in največje številke in jih tudi takoj plačal. 500 komadov je vzel takoj s seboj, ostale pa je pustil pri trgovcu in pripomnil, da jih bo v nekaj urah prišel iskat sam ali pa kak drug gospod. Nato je kupec odšel k zlatarju, ki stanuje nekaj hiš

sužnjuje. Notranje urejenemu in od želje po praznem razkošju in užitkih osvobojenemu človeku bo to, kar je na kapitalizmu dobrega, v blagoslov in pomoč pri ustvarjanju novega gospodarskega reda.

naprej od trgovca in si dal tam predložiti lepe zlate moške ure. Izbral si je lepo zlato uro za 1200 lir. 200 lir je takoj plačal in nato prosil zlatarja, naj gre z njim nekaj korakov dalje, kjer bo pri nekem svojem upniku dobil še ostalih tisoč lir. Pri vratih trgovca z zamaški je v prisotnosti zlatarja, ki poznal trgovca kot dobro situiranega gospoda, zaklical kupec ure: "Dajte torej temu gospodu, kakor sva se zmenila, 'ostalih tisoč'!" Potem pa je hitro izginil izpred zlatarjevih oči. Zlatarjev obraz pa se je moral precej podaljšati, ko mu je nič hudega sluteči trgovec prinesel iz svojega skladišča zavitek s tisoč malimi zamaški za lekarniške steklenice.

V SVARILU

Vaška lepota Jospina Heitz je lansko leto zapustila rodni krov v Alzaciji in šla za srečo v Pariz. Tam je dobila skromno službo kot natakaričica, in se je seznanila z nekim 30-letnim Lazarejem. Ta ji je začel pripovedovati, da bi s svojo lepoto postala lahko slavna kinematografska igralka. Premotil jo je, da je odgovorila z njim baže v znano severnoameriško mesto Los Angeles, kjer bo dobila potrebno izobrazbo. Toda mesto v Los Angeles je Lazare pripeljal nevednega dekleta v Buenos Aires v Argentino, kjer jo je brezsrčno prodal v javno hišo. Po dolgih mesecih silnega trpljenja se je posrečilo prevarani deklini zapustiti zloglasno hišo in se vrniti v Pariz. Tam je nazarila zavajalca sodnji, ki ga je dala pod ključ.

UTRUJENA LEPOTICA

Mlada gospodična Juanita Rozana, ki je doma v mehiškem mestu Guadalajara, je imela toliko častilcev, da se je res utrudila; niti trenutek ji niso dali miru. Tako so jo nadlegovali s prošnjami za sestanek, sprehod in slično, da je naposled razposlala 30 pismem in naročila vse kavalirje ob isti uri na isti kraj. Sama je seveda izostala. Razočarani vitezi so vprizorili po mehiški navedi majhno medsebojno klanje. Potegnili so dolge mehiške nože in skoro vsi so odnesli težje

rane. Več so jih morali odpeljati v bolnišnico.

MUČENJE JETNIKOV

Pariški list "L'Ouvre" poroča o strašnih mukah, ki jih morajo prestajati jetniki na italijanskih kazenskih otokih. Bivšega komunističnega poslanca in odvetnika Losarda, starega 60 let, je jetniški paznik tako pretepel, da sedaj umira. Bivši poslanec Giorotti je dobil jetiko, pa ga kljub temu niso poslali v bolnico. Časnikar Ponsa je v zaporih oslepal, njegov tovariš Scoccimaro pa je popolnoma ohromel, navzlic temu pa so ju pustili v ječah. Milanski tajnik strokovnih organizacij Tettamanti je dobil jetiko in ne more več iz postelje, zdravnika mu pa niso dali.

KOLERA V AFGANISTANU

Ker se epidemija kolere v Džalalabadu silno hitro širi, je perzijsko ministrstvo za higijeno izdalo naredbo, da se zapre meja, da se prepreči dohod potnikov iz Afganistana. Iz Teherana so poslali veliko količino protikoleričnega seruma za cepljenje obmejnega prebivalstva, ki je ogroženo od kolere. Ob meji so na hitro zgradili več bolnišnic za obolenje potnike. V obmejna mesta pa je prišlo veliko število zdravnikov.

ZVEST ČUVAR

V Pulju so našli nedavno v majhni hiši mrtvo truplo 70-letne starke Marije Sinožičeve. Zdravnik je ugotovil, da je žena umrla pred 7 dnevi naravne smrti. Kraj mrtve starke je stal na straži njen mali psiček, ki se ni vseh 7 dni odstranil od gospodinje. Psiček je bil od dolgega stradanja silno shujšan in oslavljen.

VELIKA GOBA

V bližini Turina je našel neki posestnik prav veliko gobo. Tehta nič manj kot 9 kil. Posestnik je poklonil gobo kraljeviču Humbertu, ki je bil daru prav vesel.

"Amerikanski Slovenec" je največji slovenski dnevnik in najstarejši slovenski list v Ameriki. Naročnite ga!

ČAKAJ, DA TI ENO POVEM!

Piše: Ugani ga.

O zlati, stari časi.

Bilo je na mali Šmaren ali na majo Gospojnico, 8. sept. Mladi gospod župnik je bral na prižnici prav krepko povdarjajoč evangelij za ta praznik. Začel se je evangelij tako-le: Abraham je rodil Izaka. Izak je rodil Jakoba. Jakob je rodil Juda in njegove brate. In tako je gospod dolgo bral. Po evangeliju je sledila pridiga itd.

Po končani službi božji so ljudje zapuščali cerkev. Pod zvonikom s. obstale kofetar-ske mame in so po svoji znani razvadi prav pridno obirale, pa ne kosti, ampak mimoidoče ljudi. Posebno ženini in neveste so bili po vrsti dobrodošli predmet škrbastih sosed.

Živahnemu žlobudranju pod zvonikom se pridruži še grbasta Katra. V visokem "e" glasu je vzdihovala. Uboge sosed, je tarnala Katra, ali ste slišale danes našega gospoda Janeza, kaj so nam brali iz svetih bukvic. — O zlati, stari časi, ko so možje rodili! Sedaj so pa vse te težave kar nam ženskam moški prepustili. Tako je zbegana Katra milovala, da bi se je kmalu mati zemlja usmili. Mrmranje in vzdihovanje ni nič pomagalo. Katra je ostala Evina hči z njeno do-to in prtljago.

Ko so pozneje gostobesedne ženice razodele modrenu Mi-hatu, kaj so ugibale pod cerkvenim zvonikom na mali Šmaren po končani službi božji, je mož hladnokrvno pripomnil: Veste, kaj vam brez zamere kar naravnost povem? Ženska hoče biti zmiraj prva, naj ima pa še v tem slučaju ženska prednost. Mi možki ne bomo zato nič zavidali. Mi možki drage volje to službo prepustimo ženskam. Pa je mirna Bosna, je skočil modrovanje ugledni Miha. In tako bo ostalo do konca dni. Drugače naj se uboga Katra tolaži z modernimi iznajdbami.

Bogsigavedi, ka še bo "kunjstni" mladi svet vse iznašel. Mladina si itak domišljuje, kako je učena in spretna. Poglejte, piščanček se komaj zleze, že kljuje koklo. Podobno hoče neizkušena mladež izpodrinuti modre, starejše ljudi. —

Kaj hočemo, brez boja se ne da živeti.

Ne dam več za moža.

Živela je vdova, ki je preveč žalovala za svojo slabšo polovico, to je za možem. Pripominim, če imenujejo ženo boljše polovico, je tedaj mož slabša polovica. Tež nesrečni vdovi se je pogostokrat sanjalo od nje-nega umrlega moža. Žena je mislila in sklepala, da mora njen mož gotovo veliko trpeti na onem svetu. Kaj naj stori? Slišala je vdova, da živi v mestu žena, ki zna povedati tajnosti in skrivnostne reči. — Kratko rečeno, v mestu se je nahajala copernica, ki je prav dobro živela na račun lahko-vernih ljudi. K tej "učeni" ženi se zaupno poda uboga vdova in ji razodene vse odkritosrčno, da ji je umrl mož in da ima pogostne sanje.

Copernica ženi resno obljubi, da ji bo pomagala. Hoče pa tudi rešiti moža. Copernica še pripomni, da bo stvar draga. Vdova je bila pri volji plačati, samo da bo pomagala rešiti njenega moža iz vročih vic. — Vdova prvič plača 10 dolarjev. Učena žena se poda v svojo tajno sobo in se ondi mudi dalje časa. Ko pride iz sobe, pravi vdovi, da se je možu že glava prikazala.

Vdova pride po naročilu drugič k copernici in zopet plača 10 dolarjev. Učena žena se poda v tajno sobo. Mrmr in ropota v sobi, da je joj. Ko pride copernica iz skrivnostne sobe, pravi preplašeni vdovi: mati, mož je že skoraj ves rešen, samo noge ima še v ognju. Boste morali še enkrat 10 dolarjev plačati. Skopi vdovi je bilo pa že preveč 30 dolarjev plačati za svojega mrtvega moža, pa pravi: Ne bom več plačala ne. Noge naj pa le ima v ognju; saj ga je preje vedno v noge zeblo.

Da, da! Kjer umira živa vera, tam oživijo čarovnije in vraže ter copernije in vsa ta ropotija.

Nesrečna številka.

Sloveč skladatelj Anton Bruckner je bil rojen 4. sept. 1824. Bil je sin učitelja. Porinili modre, starejše ljudi. — (Dalje na 5. strani.)

Denar v Jugoslavijo
brzovajnim potom!

MI RAČUNAMO:

Za ameriške dolarje:		Za dinarje:	
\$ 5.00	\$ 6.15	200 Din	\$ 4.45
10.00	 11.25	500 Din	 9.80
15.00	 16.35	1000 Din	 18.90
20.00	 21.45	1500 Din	 28.00
25.00	 26.55	2000 Din	 37.00
35.00	 36.70	3000 Din	 55.40
50.00	 51.90	4000 Din	 73.50
75.00	 77.50	5000 Din	 91.60
100.00	 103.00	10000 Din	 182.00
200.00	 204.00	15000 Din	 273.00
300.00	 306.00	20000 Din	 363.00
400.00	 407.50	30000 Din	 543.00
500.00	 509.00	40000 Din	 724.00
600.00	 610.50	50000 Din	 902.00
700.00	 712.00	60000 Din	 1082.00
800.00	 813.00	70000 Din	 1260.00
900.00	 914.00	80000 Din	 1441.00
1000.00	 1015.00	90000 Din	 1620.00

Za pošiljke po pošti se sprejema samo Money Orders, American Express ček, ali pa bančni draft. Osebnih čekov po pošti ne sprejemamo.

Nobenih drugih pristojbin in nobenih odbitkov v Evropi.

Metropolitan State Bank

2201 WEST 22nd STREET, CHICAGO, ILL.

Uradujemo: Dnevno od 9:00 zjutraj do 4:00 popoldne. Ob torkih in sobotah do 8:30 zvečer.

KAPITL in PREBITEK.....\$.. 300,000.00

PROMET IN VIRI NAD\$3,500,000.00

DO YOU KNOW WHY --- You Can't Tell What is Advertised By The Pictures You See?

INTERNATIONAL CARTOON CO. N.Y. 374 Drawn for this paper By Fisher

WE WOULDN'T MAKE ANYONE PEEVISH FOR THE WORLD (SOMETIMES) BUT WILL SOMEBODY IN THE BUSINESS PLEASE TELL US WHY ---

OUR LASTS LAST SHOE

AN AUTOMOBILE AD LOOKS LIKE A BEAUTIFUL SUNSET

A LOVE AD LOOKS LIKE A TAILOR'S ADVERTISEMENT

TAKE OUR POPULAR FICTION WITH YOU ON YOUR VACATION

WRAP A NEVER-WEAR SHIRT AROUND YOUR CHEST

DR. JOHN ZAPLOTNIK PIŠE O BARAGI

Omenil sem že, da je poslal poleg p. Hugona svoje pripevke o Baragovem življenju tudi naš nad vse marljivi ameriški zgodovinar dr. Zaplotnik, župnik v Rock Springs, Wyo. Ta mož je objavil že mnogo zelo zanimivih spisov iz slovenske zgodovine v Ameriki. Nedavno tega mi je pisal nekdo, ki se je prvič sešel s tem našim odličnim zgodovinarjem: "Dr. Zaplotnik ima slovensko-ameriško zgodovino v malem prstu."

Kako pa tudi išče in študira! Neprestano stika po starih zapiskih in primerja svoja odkritja s tem, kar so drugi zapisali. Pogosto najde, da so se drugi motili, ko so izročali javnosti svoje izsledke, in tako zelo mnogo koristi resnični zgodovinski vidi.

Dr. Zaplotnik je že lansko leto objavil v "Kolodaru Ave Maria" daljšo študijo o Baragi iz njegovih škofovskih let. Samo prav kratko dobo njegovega škofovanja je preiskal in nam mnogo zanimivega povedal.

Letošnji njegov prispevek nadaljuje, kjer je lanski končal. Zopet vzame pisatelj le nekaj let Baragovega škofovanja in jih kar mogoče natanko preiskuje. Objavlja nekatera pisma in poročila sodobnikov Baragovih, ki niso bila doslovo na dosega našim zgodovinarjem. Tako naš dr. Zaplotnik hodi svojo pot in na svojo roko odkriva pred nami Barago takega kot je bil, da se dviga pred nami njegova veličastna slika više in više.

Tudi ta imenitni dr. Zaplotnikov spis bo izšel v "Kolodaru Ave Maria" za leto 1931. Naj tu mimogrede omenim, da misli biti letošnji Kolodarski sploh od kraja do konca posve-

čen Baragovemu spominu. To bo torej, tako je upati, pravičen spomenik iz letošnjega leta, ko se obhaja stoletnica Baragovega prihoda v Ameriko.

Ko se je dr. Zaplotnik v svojem spisu precej na široko poslužil z Baragovo osebnostjo in z njegovim ogromnim delom v tistih letih, se je nehote tudi njemu zgodilo to, kar se dogodi vsakemu, kdor piše o Baragi in njegovem delu. Zastrmel je namreč sam v veličastno sliko pred seboj in je vzkliznil: Naj bi skoraj prišel čas, da bo Baraga po ustih sv. Očeta proglašen za svetnika!

Skozi 62 let, odkar je Baraga zatiskal svoje trudne oči, se ponavlja vsepovsod ta želja! Že v poročilu o njegovi smrti, ki je bila iz Marquettea poslana nadškofu v Cincinnati, se je pojavila ta misel. Od takrat se lahko zasleduje skozi vsa leta notri do danes.

Čas je, da se od same želje prestopi k dejanju. Prvi korak bo storjen v kratkem, ko bo marquetteški škof sprejel slovesno izrečeno prošnjo katoliških Slovencev v Ameriki, naj prične delo za Baragovo svetniško proglašenje.

To je velika zadeva, ki bi morala biti srčna zadeva vsega našega katoličanstva. Žal, da stvar ne najde povsod toliko veselja odmeva, kot bi ga po svoji pomembnosti v resnici zaslužila! ... Toda vsaka dobra stvar potrebuje časa in truda, da se ukorenini. Vprašanje Baragovega svetniškega proglašenja je brez dvojbe ena najbolj vzvišenih zadev, ki so se kdaj pojavile med nami. Zato bodimo prepričani, da ne bo v koreninah zamrla.

P. Bernard, O.F.M.

PISMO IZ ZASUŽNJENE DOMOVINE

Skoro bi ne znal več pisati v prostem duhu, kajti pri nas imamo določeno kaj smemo in kaj ne smemo izraziti v svet. Povedal bom na kratko, po dolgem času svobodno in resnično.

O Brda, srečni kraj domači, kako si lep, a vendar pust. Življenje v Brdih, nekaj tako prijetno, je sedaj nezgodno. Povsod, koder hodiš, moraš paziti kaj govoriš in komu govoriš, da ne poveš resnice, sicer drago plačaš. Fašistovski orel je globoko zasadil svoje sokove skoro mrzle grude. Ubogi kmetje, koloni in uradniki, duhovniki; bliža se dan smrti, o Brda, zdite se mi mati na smrti postelji. Naši ljudje prodajajo kulturno in gospodarsko. Kar kmet in kolon pride leta s krvavimi žulji, niti prodati ne moreta, ker je trgovina mrtva. Denarja še za davke prinanjanju. Glavni pridelek vino in sadje, sta brez cene. Vino imajo vsi po kletih, tr-

Zadnji ki čakajo odločilne bitke v Brdih so še duhovniki, katere seveda dan za dnem čaka ista usoda kot ostalo inteligenco. Ubogo ljudstvo niti v cerkvi ne bo več moglo potem slišati slovenske besede.

Če se kje kaj zgodi so že orožniki v hišah nezaščitenih in osamljenih družin z namenom, da vse preiščejo in vsaka malenkost zadostuje za ovadbo protidržavnega gibanja. Lansko leto so pred volitvami zaprli na zelo nesramen način Podberšiča Albina iz Vipolže, češ da je agitiral proti volitvam. Zaprt je bil 8 dni kot navađen razbojnik, čeravno ga pred volitvami sploh ni bilo doma, ampak v Padovi, kjer študira visoko šolo. Za časa poroke italijanskega prestolonaslednika so zaprli za 10 dni bivšega učitelja Skolarisa Joškota, češ da je komunist, leto prej so ga pa odslovili iz službe kot nacionalista; res prav logično. Bivši poštni official Reya Ivan iz Kozane ima konturno in ne sme po deveturi zvečer zapustiti svojega stanovanja. Ako želi v bližnjo vas mora javiti orožnikom, da ga sledijo in da vidijo kod hodi in kaj počneja. In mnoge bi zadel ista usoda, da niso zbežali čez mejo.

V Kojškem je učitelj Zgonik, sedaj Sgonichi, ki vodi mlado nedolžno armado "Baililla". V šolo smejo le tisti, ki so vpisani v to mladinsko organizacijo in tam pončuje imenovani učitelj propalica samo petje in telesne vaje, drugo mu je deveta briga. Glavno, da znajo otroci strumno dvigniti roko v pozdrav in klicati "Viva il Duce" in pa "abasso gli schiavi" pa dobijo dobro spričevalo. Ko dorastejo "Bailille" v "Avanguardiste", sprejme vodstvo njih nadaljne vzgoje Alfons Koršič (sedaj Corsi), ki je občinski uradnik v Kojškem in podrepna muha podeštata Biardija.

V Kojškem so ustanovili pred letom dni že usahlo društvo "Dopolavoro", ki je živelo le par mesecev. Kojščani so se pokazali v tem slučaju na višji stopnji kulture in se niso zadovoljili z društvom, ki ima namene prirejati samo plesne venčke. Kmalu nato so poskusili svojo srečo v Vipolžah, kjer je učitelj Lenardi (nekaj Lenardič) rodod iz Kojškega, raztegnil svoj delokrog na par mlečnobiznih pobalčinov in nekaj kmetov, ki mislijo, da jim zemlja ne bo rodila, če niso vpisani v Dopolavoru. Lenardi, ki vodi vso bando, ima že do ušes široka usta od samega govorenja pri agitaciji, ki seveda nima uspeha, ker ga že vsa Brda poznajo za hinavca in lažnjavca. Dobil je na limanice tudi par mož, ki se smešijo zlasti pri njihovi kulturni prireditvah, ki so, se razume, vedno plesi.

Na Dobrovem vlada še vedno "Konjederec" (zdravnik D'Ottone) in njegov sluga učitelj Švilgoj. V Medani je dobra pomoč "konjederca" učitelja Kraševca (sedaj Crassini), ki pretepa otroke po cesti če govorijo med seboj slovenski. Zvesta družica v tem mu je njegova žena, ki je doma nekje iz Soške doline. Slično se godi v Gor. Čerovem, kjer poučuje učitelj Brezovšek (sedaj Bresavli).

Tako vidite, dragi bratje, se godi danes v lepih Brdih. Podal sem sliko na splošno, toda pisati se da še mnogo, mnogo... Pa v prihodnje kaj drugega.

V. K.

OBISK PRI INDIJANSKEM MISIJONARJU

(Nadaljevanje z 2. strani.)

Primej tristo, kako se vse spreminja na svetu! Toda hvala Bogu, moje zdravje je pa še popolno. Vendar, kmalu bomo izpremenjeni tudi mi. Ja, Martin Berlec! Bil je tudi iz Podhrške, moj rojak. Prežalostna novica o njegovi smrti me je strašno pretresla. Večna luč naj r u sveti!

Tako smo se malo pomudili pri Martinu, pa smo gospoda kmalu spet speljali na Indijance.

"Sedanjí Indijanci še senca niso proti onim v Baragovem času. So preveč civilizirani. — Berejo najbolj zagrizene časopise in drugo najslabšo gnijad. Dobra nimam kaj reči o njih, o slabih rečem je pa boljše, da se molči. Skozi devet let sem učil indijanske fante v St. John's, toda skoraj iz nobenega ni nič. Dekleta so ravno taka, če ne še slabša. "Za scagat," kot pravi g. Trunk. Pred kratkim je obhajal misijonar p. Odorik Dorentthal, O.F.M., petdesetletnico svojega dela med Indijanci. Bil sem povabljen, da mu pridigam po indijansko. No, čez sedem let, če Bog da, bo tudi moje delo med Indijanci 50 let staro. Kadar tisti čas pride, praznoval bom dan petdesetletnice v žalošni jok..."

Spet je zasakal besedo in pravil:

"Škof Vertin je bil navzočen pri moji prvi sv. maši, 28. avgusta 1890. Pozneje sem ga obiskal štirikrat, kakor tudi škofa Mraka. Zadnji je zložil več indijanskih pesni za razne priložnosti. Nekaj rokopišev mi je dal, pa ne vem, kam sem jih založil..."

Tako je tekkel govor, zanimiv na vso moč od začetka do konca. Toda morali smo se posloviti od dobrega gospoda in ga mahitati nazaj proti Sv. Stefanu. "Želim vam mnogo uspe-

ha," je dejal, "v duhu in molitvi bom z vami ob Baragovem grobu v Marquetteu."

P. Bernard, O.F.M.

ČAKAJ, DA TI ENO POVEM.

(Nadaljevanje s 3. strani.)

stal je slaven muzik in skladatelj. Umrl je na Dunaju leta 1896. Pokopan leži v grobnici nekdanjega slovečega samostana sv. Florijana pri Lincu na nekdanjem Zgornje - Avstrijskem. Ta imenitni skladatelj je bil nekoč v odlični družbi. Kar se začne nemirno ozirati okrog sebe po gostih. Šteje jih. Prebledi. Hitro vstane, vzame klobuk in odhiti iz sobe. Prestašil se je bil v svojem praznoverju, ker je videl, da jih je ravno trinajst pri mizi.

Celo med omikanimi in učnimi ljudmi je zelo razširjena vraža, da če jih je 13 skupaj pri mizi, mora gotovo eden izmed njih tekom tistega leta umreti.

Naš veren slovenski fant, ki ga je samo zdravje, bi take babjeverne učenjake kmalu ozdravil. Korajžno bi se vsedel za mizo in bi pripomnil hudomušno: Ne bojte se, če nas je 13 za mizo! Bom pa jaz za dva jedel.

Zdrav apetit in dovtip prežene vse strahove.

Slabo časopisje pod mrtvaško glavo.

V lekarni, kjer se hranijo strupi, je zapovedan zapor. — Mrtvaška glava mora biti naslikana na tistih posodah, ki so napolnjene s strupom. Brez-

božne kajige in časopisi so tudi strup, ki otruje dušo in telo. Zato se mora naslikati mrtvaška glava v vseh sobah, kjer na mizi ležijo slabi časniki in brezbožne knjige, da se ve že naprej, da tukaj se gre za umor in za hudodelstvo.

Kateri časnik bereš?

Znano je, da je telesno zdravje močno odvisno od dušnega zdravja in strastni pisani članki razburijo srce ter živce ter zelo slabo vplivajo na telesno zdravje. Zlasti nenravni spisi pospešujejo najnevarnejše bolezni. Zato je jako upravičeno zgoraj postavljeno vprašanje in je upoštevanja vreden opomin:

Beri mirne in pravno blažljive spise!

Časopis — bacilonosec.

Na posameznika zelo vpliva družba, v kateri živi. Povej mi, s kom občuješ, in povem ti, kakšen si! Časopis, ki ga bereš in naročaš, je tvoj prijatelj, tvoja družba, tvoj somišljenik. Kakršen list bereš, takega duha si ti. Pri okuženem bolniku se nalezesh bacilov, da sam ne veš ne kdaj, ne kako. Slab časopis je bacilonosec verske mlačnosti, nevere in sovražstva do Cerkve. Če ga bereš, še sam ne veš, kdaj se nalezesh teh bacilov.

ZAHVALA.

Sheboygan, Wis.

Ker me je bolezen položila na bolniško posteljo, da sem se morala podvreči težki ope-

raciji in katero sem hvala Bogu srečno prestala, želim se na tem mestu srčno zahvaliti vsem, ki so me obiskovali v bolnišnici in doma. Nikdar nisem pričakovala, da imam toliko dobrih in zvestih prijateljev in prijateljic, ki ne pozabijo na človeka tudi v nesreči. Srčna hvala vsem, ki so mi poslali krasnih cvetlic. Solze veselja sem točila, ko mi je zdravnik sam rekel, da se zato tako dobro počutim, ker ležim v tako lepem cvetličnem vrtu, ker je res soba izgledala, kakor mali vrtec rož. Prav lepa hvala za rože sedečim: Mr. in Mrs. Victor Klancher, Mr. in Mrs. Joe Turk, Mr. in Mrs. Joe Sebanz, Mr. Joe Rupnik, Miss Christina Krainz, Miss Mary Simonich, Mr. Johan Baboshek, Mrs. Clara Susha, Mrs. Mary Puderžaj, Mrs. Uršula Mrvar, Mrs. Rose Greyson. — Prav lepa zahvala Mr. in Mrs. Jernej Bogataj za poslano darilo.

Nadalje se prav iz srca zahvalim vsem, ki so mi toliko drugih dobrot prinesli. Rada bi se vsakemu posebej zahvalila, pa bi prav gotovo katerega nevede in nehote ven izpučila, ker jih je veliko število. — Prav lepa hvala Miss Anna Valte za oskrbo in vso pomoč doma in pa Mrs. Pauli Turk za ves trud in pomoč v bolnišnici. Iskrena zahvala vsem skupaj in vsakemu posebej. Ljubi Bog naj vsem poplača s ljubim zdravjem, ki je največje bogastvo! Vam vedno hvaležna (Ogl.) Mary Sigalle.

Zavod kvalitete in postrežbe od leta 1912.

QUALITY FURNITURE
J. Telser
LOWEST PRICES

Zaloga vse vrste pohištva in Radijev

za gotovino ali na lahke obroke

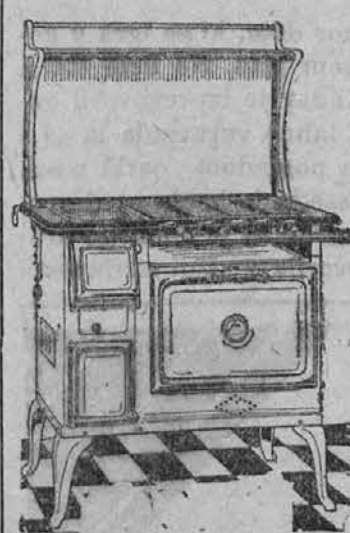
2105-11 WEST 22nd STREET

Telefon Canal 6138

CHICAGO, ILL.

GOVORIMO TUJEZEMSKJE JEZIKE.

Naša trgovina je najstarejša te vrste v naselbini. S pošteno postrežbo in obratom se je naša trgovina razvila, kakor se je. Zadovoljiti v vsakem oziru naše odjemalce, je bil vedno naš glavni cilj, kakor bo tudi v bodoče. Kdorkoli je začel kupovati pri nas — kupuje stalno pri nas, to radi postrežbe, dobrega blaga in radi zmerenih cen. — Vabimo i Vas!

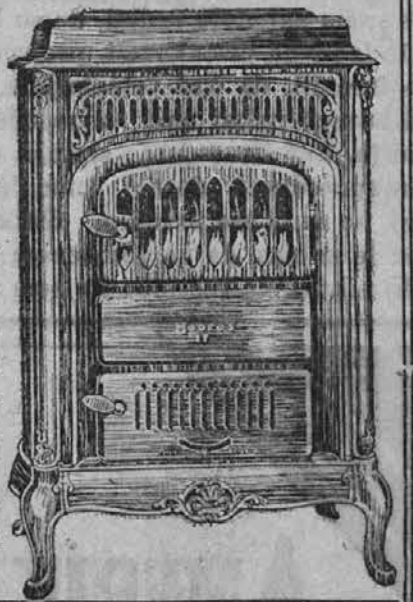
PEČI

takozvane "BUNGALOW PORCELAIN PEČI", ki imajo poseben prostor na koncu za kurjavo s premogom, na drugi strani pa s plinom. Prav moderna in praktična peč. Ogledajte si jo v naši trgovini. Te peč prodajamo sedaj za izredno nizke cene. Poslužite se te prilike. Sedaj posebna cena:

\$54.50

SEDAJ

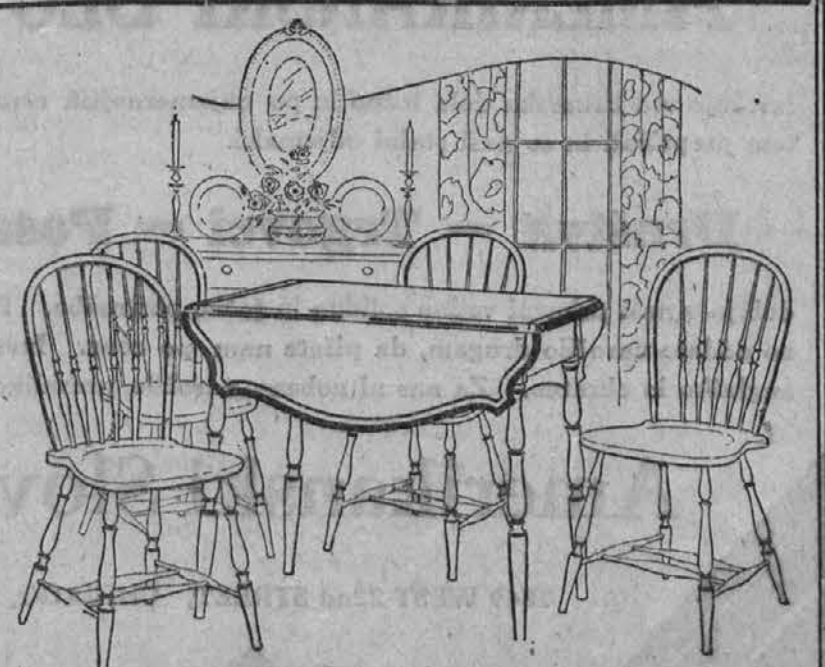
je čas, da mislite na zimo, ki bo kmalu tukaj. Preskrbite si peč, da bo grela vaše stanovanje. — Pri nas najdete veliko zalogo vseh vrst peč, razne barve in cen. — Dovolj, da oložite na peč ki jo želite malo "aro" in peč Vam pošljemo, ko je .bote rabili.

VELIKA IZBIRA

kuhinjskega pohištva — miz in stolov. Posebno kuhinjskih miznih sestavo, kakor ga vidite na sliki. Trdno delani po najboljši topoklieni zanesljivi firmi, ki svoje izdelke garantira. Te vrste kuhinjske sestave dobite pri nas, pet komadov od

\$17.95
NAPREJ.

Jacob Gerend Furniture Co.

704-706 West 8th Street, Sheboygan, Wis.

Priporočamo naš pogrebni zavod. Dobite nas, podnevi in ponoči. Imamo tudi vsakovrstno pohištvo po zmernih cenah.

Telefon: 377-J — 4080-W.

PRIJATELJ!

Zakaj so francoske linije najkrajše in najboljše v Severno in Južno Ameriko? Zato, ker je francosko pristanišče Le Havre najbližje New Yorku in Ljubljani, ker velikanški brzoparniki "Ile de France", "Paris" itd. so v hitrosti neprekosljivi in priljubljivi; zato, ker imajo tudi v III. razredu udobne kabine in ker je izborna postrežba, okusna domača hrana in znamenito francosko vino brezplačno pri vsakem obedu.

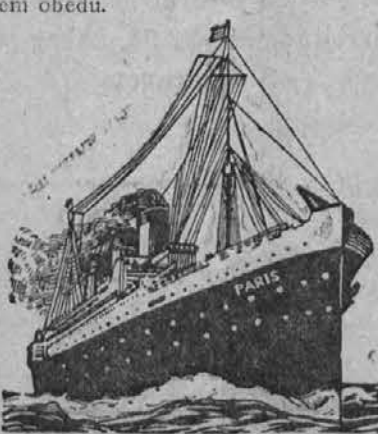
Cie. Gle. Transatlantique

Pojasnila daje brezplačno zastopnik

Ivan Kraker

LJUBLJANA

Kolodvorska ulica št. 35

Kolar Floral Co.

A. B. KRAMARSIC & J. L. KOLAR

SLOVENIAN FLORISTS

6106 WEST 22nd STREET, CICERO, ILL.
Phone Cicero 1230

Gospodin Franjo

ROMAN.

Spisal Podlimbarski.

"O kakšna lepota in dobrota je tvoja zvezda danica! Bel kruh na belem prtu, zlato jabolko na zlatem pladnju. Da bi oba dolgo poživila in pošten rod rodila in z rodod se podčila kakor pav z zlatim perjem, kakor polje z rumeno pšenico in trta s sladkim grozdom!"

Pri zadnji besedi se ji je utrgala sapa; po hipnem odmoru se je, spustivši Vilarjevo roko, udarila na prsi ter pristavila, neznanski vzhrepla v pogledu in hripava v grlu: "Tako ti boga!" — kar je pomenilo: Naj se zgodi tako! Amen!

Položil ji je roko na ramo ter jo ljubeznivo vprašal: "Kako si, majka?" Pa starka ga je v svojem vzhitu preslišala, ker tisti hip ji ni bila mar lastna blagobit. Ko se je sunkoma odhrknila, je visoko dvignila desnico z razprtimi prsti in zanosno je poudarila: "Kdor bi vama hotel škodovati, ne daj Bog!"

"Pomagaj Bog i tebi, majka mila!" je dejal Vilar ter si pogladil bradico.

Starka je stisnila pest in jo, zadihaje se, podžala nad seboj. Po trenutnem oddihu je iztegnila palec in se na pol okrenila k oknu, tako da je gledala v mesto. "A ona — ona — ljuba gospodina Bajića — ljuta kača" je grozljivo kliknila in sovražen ogenj se je pojavil v njenih oživiljenih očeh.

"Za Boga, kaj pa je z gospo Ljubico?" je vprašal Vilar, kačoč se prestrašenega.

"Kače naj se ji vijejo krog duše, naj ne dobi od srca poroda, težke muke naj boluje, težke poti naj potuje, mirni spanec na beži od nje! V poslednjo posteljo, ljuto ozko in tesno, v domovanje brez vrat in brez okna naj jo polože kakor oglje očrnelo! Boga mi!"

Po tej strašni kletvi je s samoljubnim pogledom obrnila vse navzoče, češ: evo, koliko se je v sreč in glavi nagomililo dobrega in protivnega, a sedaj sem vse izbruhnila — bogme! Mirno se je sklonila čez mizo in pobrala posodo za kavo.

Hrenova, Danica in Vilar, vsi so se tiho in pomembno spogledali. Gospodar je vzel pipo iz ust in ogorčen je zabljel v nasprotno steno: "Osel! Osel!"

"Gospodine Franjo, dovolite, da vas i jaz imenujem tako, kakor sem se navadila od Danice. Saj pač že veste, da je gospa Ljubica pobegnila?" je izpregovorila gospodinja.

"Kje bi zvedel? Od Agularja sem šel naravnost sem. Ničesar ne vem," je odgovoril v veliki osuplosti inženir. "Pobegnila? Kdaj pa?"

"Predvečerašnjim popoldne je rekla doma, da pojde v posete k prijateljici. In je šla in več se ni vrnila. Pravijo, da je pobegnila v Banjaluko. Kam pa drugam?"

"A-a! Čudom se čudim, dasi je bilo kaj takšnega pričakovati od nje."

"Ubogi Bajić! Tudi jaz sem slutila, da mu pride nesreča v hišo."

Zdaj ko se je usodno dejanje že završilo, se je vsem zahotelo vedeti, da so kaj takšnega že izdavnja pričakovali, prej pa se nikdar niso izrazili, da kaj pričakujejo. Morda v naši zavesti nekaj mrli o bodočem slabem dejanju, kar imenujemo slutnja, toda logična razporednost dejanj nam je jasna šele tedaj, ko se je vse završilo. Slabo priporočilo pa je za nas, da po dovršenem dobrem dejanju nikdar ne rečemo: To sem pričakoval.

Morda zato, ker je slabih činov več nego dobrih ali pa je v nas tako malo zaupljivosti v človeško dobroto in toliko črnoglednosti, da od sobrata ne pričakujemo dobrot, ampak vedno le zlo.

"Kakor poosebljeno pohujšanje ji je bil pl. Pester vedno za petami. Ni čuda —"

"Minka, tisto plemenitost pred njegovim imenom mi pa le izpuščaj! Takšen človek ima toliko plemenite krvi v sebi, kolikor bosenški kostrun, ki se pase na planini. Kako more biti še plemenit oni uradnik, ki je zapeljal soprogo svojega tovariša, čeprav nižjega po činu. Pes je, in naj bo stokrat načelnik. Uradniški stan more v teh težkih časih uspevati le tedaj, ako vlada v njem pravo tovarštvo in duh skupnosti. Eden za vse in vsi za enega. Lopov je Pester, to rečem še enkrat, pa naj me zapro, če me hočejo." Tako se je sokolil Hren, a precej je upadlo njegovo junaštvo, ko je zagledal, da stoji majka še pri durih in prisluškuje.

In oglasila se je majka: "Veste li, gospoda, kako jo je ugrabil? Preoblečen za bogatega Turka, se je pripeljal v mraku pred mesto, ona pa je prišla in skočila k njemu na voz, in oddirjala sta v večerno meglo. Ljudje so videli, kako se je zgodilo."

"A, majka!" se je vznemel Hren. "Čemu pa otepavaš posluške? Tukaj si opravila. Idi v kuhinjo pomivat! Še tega je treba, da bi se raznesli naši pomenki!"

Starka je odprla duri, toda kar se ji je bilo nabralo na jeziku, to je moralo na dan. Vzravala se je, zasvetile so se ji zbadljive oči in kliknila je v sobo: "Oni mutašerif bo plačal vraga harač za svoje zlo delo — bogme!"

"Ti ga pozoveš na dvoboj, baba neumna!" je zarenčal za njo gospodar.

"Bog ve, kako se to konča," je rekla gospa.

"Brez krvi gotovo ne. Bajić je častihlepen in pogumen," je menil Vilar.

"Danes dopoldne sem ga videla iti preko čaršije. Da ga vidi kdo, ki ne pozna njegove nesreče, bi mislil, da ga tare huda telesna bolezen, tako se mi je zdel upadel in medel. Slep in gluha za vrvenje na ulici je šel mimo mene, zroč v tla, kakor bi iskal svojo srečo. Takšna sramota boli!"

Hren se je jezil na Bajića, češ: Sam je kriv; čemu je pa vabil v hišo Pesterja, kakor bi mu ponujal svojo ženo. Gospa se je potegnila za Bajića in tako se je razlil potok besedi, nastal je prepriček, kakršnih je bilo v tej rodbini dosti, ki so se pa vsi končali v lepem sporazumu ali pa z zmago gospe Minke. V tem zakonu se je nagibal praznik življenja že tudi k zatonu, ljubezen je pač tudi že izgubljala svojo mavrično barvo, a vrivala se je na njeno mesto neomahljiva dolžnost: Vilar je zaradi prilicja sicer poslušal preklajoča se zakonska, toda razumel ni ničesar; njegove misli in večinoma tudi njegove oči so bile pri Danici. Vedno ga je vlekle v svoj magični krog.

Sedela je tiha kakor dete, ki se igra v kotu, ter šivala na nekem prtu. Na licih sta ji rdeli rožnati lisi. Kadar je izpregovoril gospodin Franjo, se je lahko vzravala in se s pokornim in mehkim pogledom ozrla nanj, ker vsaka njegova beseda je imela zanjo poseben pomen: razmnožila se je v mnogo drugih, s katerimi je govorila v svoji sanjavi.

MI

izterjavamo račune tvrdk, posameznikov in korporacij ter imamo pri tem pred očmi, da izvršimo opravilo v obojestransko korist.

Merchants & Miners Bank

CALUMET, MICH.

Podružnice:

HECLA ST. LAURIUM, SIXTH ST. RED JACKET
Premoženje čez \$5,000,000.

PALACZEV POGREBNIŠKI DOM

Naša postrežba je brezplačna, kar se tiče rabljenja naše mrtvašnice. — Smo na razpolago Chicagi, Ciceri, Berwyn in vsem predmestjem. — Prevažamo umrle osebe iz vseh delov mesta v našo mrtvašnico. — Cene nizke, postrežba točna. — Avtomobili na razpolago za vse slučaje.

FRANK E. PALACZ

Registrovani embalmers

1916 W. 22nd St. near Lincoln,
CHICAGO, ILL.

Tel. Canal 1267. Res. Rockwell 4882

Razprodaja

KNJIG!

Cene znižane, kakor še

nikoli.

Upoštevač sedanje razmere in da damo priliko ljubiteljem knjig, da pridejo na lahek način do

Deset knjig

z malo svoto denarja in da naredimo prostor novim zalagam, zato dobite dokler zaloga ne poide sledeče knjige:

"Štiri leta v Ruskem ujetništvu," navadna.....	cena	2.00
"Ena božjih cvetk," krasna povest	1.00	
"Tolminci," navadna cena	.95	
"Krištofa Šmida Spisi," zelo zanimivi.....	.65	
"Oče budi Tvoja volja," povest iz Istre.....	.50	
"Ob srebrnem studencu," zanimiva povest	.40	
"Na noge v sveti boj"	.35	
"Zdravilna zelišča," zelo poučna knjiga.....	.35	
"Za domačim ognjiščem,"	.30	
"Od srca do srca"	.25	

Skupaj.....\$6.75

Kdor naroči vso to zbirko, dokler v zalogi je dobi sedaj od naše knjigarne za

Samo \$2.95

Skoro štiri dolarje si prihranite! Naročite takoj, dokler je zaloga tukaj!

Poslužite se tega kupona!

Knjigarna A. S.

Chicago, Ill.

Prosim pošljite mi gori navedenih 10 knjig za izredno ceno \$2.95, zakar prilagam potrebni znesek. — S pozdravom,

Ime

Naslov

Mesto in država

PISANO POLJE

J. M. Trunk

Srečna strela.

Naši svobodomiselnici in ateisti sicer zatrjujejo na vso moč, da poleg kakih ust in trebuha nje ništa više, ampak marsikdo žvižga v temi, pa pravi, da ni strahov. Usta so tudi pri kakem prepričanju (?) glavno, v sreč je malo drugače.

Od časa do časa pa se le kaj dogodi, kar navidezno potrdi te ateistične jogre v njih — prepričanju. Zemlja se stese in razvaline posujejo toliko in toliko ljudi... tornado prihrumi in podere hiše in ubije ljudi... reka prestopi bregove in požere zopet toliko in toliko... ogenj zdijva, kuga se pojavi... Pri takih in enakih prilikah zavijejo ateisti oči in javijo svetu, da ne more biti nobenega Boga, ker bi moral kaj takega zabraniti, ako bi bil in bi mogel. Silno so skromni, ker jim taki "dokazi" zadostujejo.

Poseben pomagač jim je strela, ako ta udari v kako cerkev in ubije toliko in toliko vernikov, ki so v cerkvi molili in prosili, in je mesto zaščite prišel udar in prišla smrt.

To mora takoj na papir in se mora debelo tiskati, in taka cerkvena strela postane prav srečna strela za vse lahkoverne vernike ateizma in vrlo nesigurnega materializma.

Zdaj udarja strela le v cerkve in pobije nekaj vernikov, ampak malo drugačna strela bo udarila v svojem času med čredo teh ateistov, da bodo pocepali od prvega do zadnjega, ker so tako prešerno gobčali, ko je neka — srečna strela ubrisala v kako cerkev.

Na papirju je.

G. Ivan Molek, urednik Prosve, je šel na obisk v stari kraj. Tako je bilo javljeno javnosti, katera se za to zanima. Ali je šel na obisk z g. Molekom morda tudi g. Tone Podgoričan, o tem ni bilo razglazena ničesar. To so le bolj moje sitne muhe, da omenjam Vsekako napredni taborn ne more dosti pričakovati za čas odsotnosti g. Moleka. Kako bo z g. Podgoričanom med tem, je povsem njegova zadeva.

Zdi se pa, da se je za vlogo šturmarja in jurišarja na cerkev, farje in vero potegnil neki "Kritik", ki strelja zdaj iz precej toplega in celo vročega Puebla. Ali so ga pri Prosveti pozvali, ali pa je vstopil sam v strelski jarek na napredni fronti, je toraj prostovoljec — frajbičar so rekli — to je stranskega ali ni nobenega pomena. Dejstvo je, da ta "Kritik" strelja iz Puebla v Prosve, vsaj z dolgimi članki. Rome-ta ali kanon ne bo tako dolg, dasi bo sam mislil, da je silno dolg in orjaški.

Zdi se dalje, da je v kakem strelskem jarku najmanj malisna roba, in ker je previdnost mati modrosti, in so se v jarkih skrivali tudi v svetovni vojni, smatra ta "Kritik" za umestno, da je pač le "Kritik". Stvar je povsem osebna in me ne briga, ampak če je pri tej vročini v Pueblu kak vrabec na kaki strehi, čivka ta vrabec pri vsej vročini, da je ta "Kritik" v najožji žlahti z bivšim urednikom lista "Glas Svobode", in če bi vročina ne bila tako huda, bi vrabec celo začivkal, da je roba taka, kakoršna je, če kdo pogleda v kako ogledalo, in vidi tam tega, kate-rega je hotel videti.

Kritik v Pueblu bo morda zakritiziral, da je tudi v naših leadvillskih gorah vrlo vroče, ko prihaja taka roba na papir, in ne pravim, da bi ne bilo vroče, ker zakuril sem v peč. Drugače je pa na gorah divno.

Prostovoljni ali najeti jurišar v Pueblu je nabasal puško ali kanon z — znanostjo, in je šel nad biblijo in nad sodni dan, vsaj kakor pravi v naslovu, ampak streljal je na vse strani, tako da še sam ni bil varen pred lastnimi strelji.

Pustimo mu malo veselja pri taki hudi vročini, in veselja vsaj nekaj naj imajo tudi tisti, kateri zadovoljno in pobožno-verno kimajo, ko je roba ba-je hudo — možganska, a niti kakih možganov ni na nobeni strani. Nekaj veselja mora pa le biti, ko ni možganske robe. Na koncu pufne "Kritik":

"Znanost je proti strahu pred smrtjo. Kdor veruje vanjo, se ne boji svojega konca. Veda se ne more strinjati s cerkvenimi dogmami, ki se naslanjajo na pastirske bajke sv. pisma. Vera in veda ne moreta iti roko v roki, in če bi šla, bi bilo za človeštvo še stokrat slabše, kakor pa je..."

Piff, paff, bummm... in vsaj nekaj pokanja je, ko je drugače tako slabo na svetu, in bi bilo lahko še stokrat slabše, ko bi ta "Kritik" te slabosti ne zaštapal.

Gosh, da je slabo. Farška bisaga je noč in dan odprta, in prav posebno odprta v vročem Pueblu, in v to farško bisago se vsipava noč in dan, ko so ti Pueblčanje tako zarukani in je naselbina stara, in še svoje hlače skoro vtaknejo v to bisago, da so že vsi revni reveži, ta "Kritik" pa hodi, gotovo tudi noč in dan, okoli in drži klobuk za "narodne namene in izobrazbo", pa niti centa ali ficka ne dobi v ta veliki klobuk, kakor tako mlo sam po-toži in pojamra. Se razume-toraj, da mora biti slabo na svetu, vsaj v Pueblu.

(Konec prih.)

— London, Angleska. — Po celonočni vaji, katero je izvajal zrakoplov R-10, je po verjetnih sporočilih odletel včera na dolgo pot proti Kanadi.

— Kazan, Rusija. — Kilyam Abramov, ki je bil do sedaj navaden rudar, je sedaj postavljen za komisarja Tartarske avtonomne republike s plačo \$15.00 na dan.

SLOVENCEM V CHICAGO

naznanjam, da zopet izvršujem karpentarska dela, barvam hiše znotraj in zunaj, lepim stenski papir in izvršujem vsa v to stroko spadajoča dela. Prodajam vse vrste barve, varnišče, stekla za okna in razno železnino za vse potrebe. Rokajom se najtopleje priporočam.

JOHN KOSMACH
1804 W. 22nd Street
Phone Canal 4090
Chicago, Ill.

5 dni na oceanu

PREKO CHERBOURG
6 DNI PREKO BREMENA
Potujte v in iz
JUGOSLAVIJE
na najhitrejših parnikih, kar jih plove.

BREMEN in EUROPA

ali na znanem ekspresnem parniku
COLUMBUS
Za navodila vprašajte svojega lokalnega zastopnika ali
NORTH GERMAN
LLOYD
139 W. Randolph St., Chicago

TISKARNA

AMERIKANSKI SLOVENEK

izvršuje vsa tiskarska dela točno in po najzmernejših cenah. Mnogi so se o tem prepričali in so naši stalni odjemalci.

Društva — Trgovci — Posamezniki

dobijo v naši tiskarni vedno solidno in točno postrežbo. Priporočamo, da predno oddate naročilo drugam, da pišete nam po cene. Izvršujemo prestave na angleško in obratno. Za nas ni nobeno naročilo preveliko, nobeno premalo.

Amerikanski Slovenec

1849 WEST 22nd STREET, CHICAGO, ILL.